

ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԺՈՒԹՅՈՒՆ Տ. Տ. ՎԵՋԳԵՆ Ե ԿԵԹՈՂԻԿՈՍԻ ՀՈՎՎԵՊԵՏԵԿԱՆ ԵՑՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎՐԱՆՍՅՈՑ ԹԵՄԻՆ

արեր շարունակ էջմիածինը բաշխվել է մեր ժողովրդին որպես խորհուրդ ու պատգամ: Բաշխվել է նա որպես նշխար առանց սպառվելու, բոլոր հայ հոգիներին անխտիր: Հայոց պատարագի սըրբազան սկիհի մեջ Ս. էջմիածինն էլ պատարագվել է՝ հայ հավատացյալների հոգիներին մեջ վարդավառելու համար աստվածային օրհնությունն ու մխիթարանքը, որոնք այսօր անհրաժեշտ են եղել մեր ժողովրդին իր անցյալ մղձավանջային օրերին:

Հավատացյալ հայը իր հոգու բոլոր դռները լափորեն բաց է արել միշտ՝ հավերժորեն բաշխվող Ս. էջմիածինին, ընկալելու համար մեր պապերի նվիրական պատգամը և մեր լույս հավատի մխիթարությունը: Այդ է, որ վկայում է մեր սիրեցյալ Հայրապետի պատմական ուղեորությունը դեպի բոլոր օտար հորիզոններ, որտեղ կան մեր ժողովրդի պանդուխտ և էջմիածնակարոտ որդիները: Որևէ իրավ հայ մարդ չբացահայտված որևէ գաղտնիք պիտի կարողանա՞ր տեսնել այս իրողության մեջ: Անշուշտ ոչ: Բայց այստեղ միաժամանակ գաղտնիքները չեն բացառվում, քանի որ էջմիածինն ինքը պերագուն գաղտնիքն է մեր ժողովրդի հավերժող տուկունության, նրա հոգեկան բարձրագույն կարողությունների և ստեղծագործ հավատի, անսասանության: էջմիածինը հայ հոգու դասակն է:

Եվ ահա ա՛յս է, որ Ամենայն Հայոց աստվածաբաշխ Հայրապետը կամեցել է իր հովվապետական շնորհաբեր այցելությանը ժամանակ հաղորդել իր հավատավոր, հարա-

զատ զավակներին, ո՛ր երկնքի տակ էլ նրանք գտնվելու լինեն:

Հուլիսի 5-ին, Համայն Վրաց Պատրիարք-Կաթողիկոս Նորին Սրբություն Տ. Տ. Մելքիսեդիկ Գ-ի հրավերով, Վեհափառ Հայրապետը մեկնում է վրահայոց թեմը:

ՄԵԿՆՈՒՄ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՅ

5 Հուլիսի:

Մայր Տաճարի զանգերն են հնչում: Զանգերի ղողանջը խաղաղության նման օրհնանքով լցնում է Արարատյան արևաշրջաշրջը: Հայաստան աշխարհի արյունաբաշխ սիրտը, և ապա ալիք առ ալիք սփռվում դաշտերով մեկ, հանգչելու համար բոլոր ճշմարիտ հայ հոգիների մեջ: Ամեն ինչ ամեն բանի մասին խոսել է այս ղողանջ մեր ժողովրդի զավակների հետ: Պատմել նրանց հին մեր կյանքից, մեր վշտերից, լառ և քաղցից և մեր խնդից, հաղթանակից և փառքերից, և այսօր էլ զվարթափն պատմում է մեր նոր կյանքից, նոր վերազարթոնքից:

Զանգերն են հնչում...

Վեհափառ Հայրապետը, ողջ միաբանության և ժողովրդի հոծ բազմության առաջնորդությամբ, իջնում է Մայր Տաճար, հրաժեշտի իր ավանդական աղոթքն ասելու ծնկի գալու համար Միածնաէջ Լուսավորչյան Ս. Սեղանի առաջ: Մայր Տաճարի խընկարույր կամարների ներքև Հայոց Հայրապետը, Նարեկացիների և Շնորհալիների և Աջի տակ, բոլոր ներկաների հայացքներ կիզակետումն է: Աստուծո և հայ ժողովրդի

սերն է աշգրիս զուգահեռ խողովակներով իջնում նրա մեծ հողու վրա: Տե՛ր, Դու հրեք մի՛ խափանիր այս օրհնյալ սիրազնդումը:

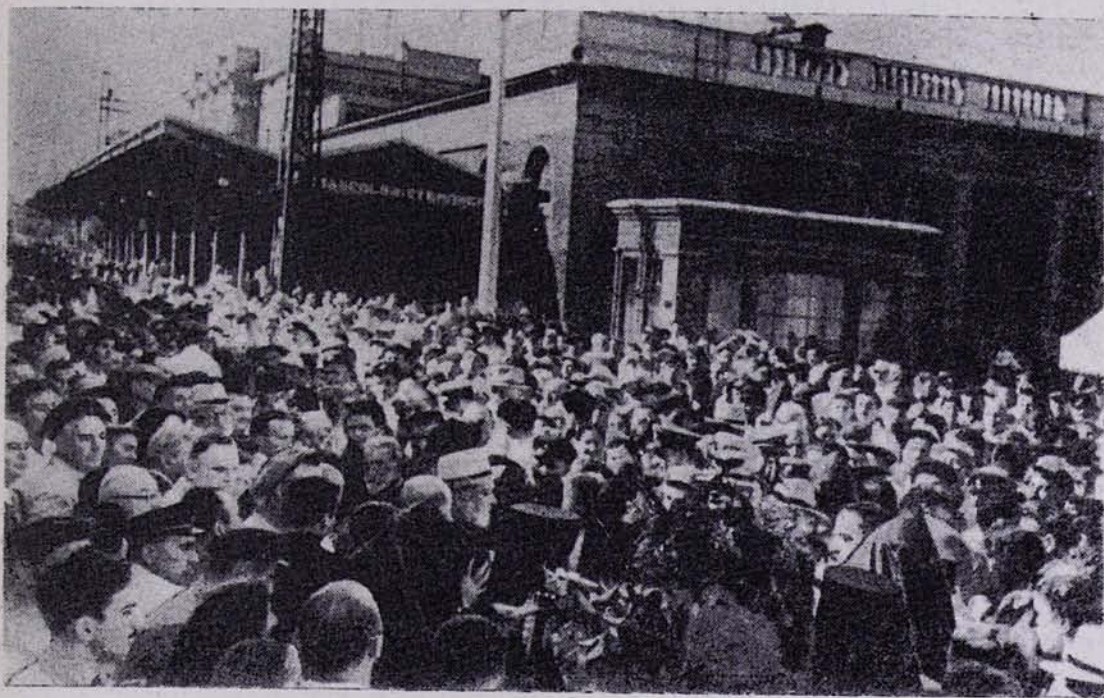
«Տէր, ուղղեալ զգնացս մեր...»: Սաղմոսն է սրտառուչ հնչում Հայրապետի շրթներից: Վեհափառը աղոթում է բարեհաճող ուղևորության համար:

«Ձերդ Վեհափառություն,— լսվում է գերապատիվ Տ. Վարդան եպիսկոպոսի ձայնը,— դարձյալ հրաժեշտի ժամն է: Մեկնում եք վրահայոց թեմը: Բոլորն այնտեղ անհուն կարոտով և խանդավառությամբ պիտի ողջունեն Ձեր շնորհարեր ժամանումը և սրբ-

անունից: Թո՛ղ լավագույն հաջողություններով պսակվի Ձեր հայրապետական այցելությունը»:

Դաննալով ժողովրդին, Վեհափառ Հայրապետը հրաժեշտ է անում ամենքից.

«Շատ սիրելի միաբաններ և սիրելի հայ ժողովուրդ: Խորապես հուզված կզգանք Մենք զՄեզ այսօրինակ պահերուն, երբ կստիպվինք հրաժեշտ տալ ձեզ, հանդիպելու համար Մեր սիրեցյալ հոտի բազմահազար ուղիներուն: Կմեկնինք սակայն հավատով և վստահությամբ, տանելով Մեզ հետ Միաճնալչ այս Տանաւեն սիրո ողջույն և օրհնություն հայրապետական: Առաջինը չէ Մեր այս

ՎԵՀԱՓԱՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԹԻՒՂԻՍԻԻ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ

տագին նվիրումով պիտի ցույց տան իրենց անսահման սերը դեպի Ձերդ Վեհափառությունը: Մեր ազգային-եկեղեցական բոլոր գեղեցիկ ավանդությունները այնտեղ ևս մնում են կենդանի, որոնց ի սեւա Ձեր սիրտը պիտի խորապես հրճվի: Դուք այսօր Ձեզ հետ տանում եք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի բույրն ու մխիթարությունը Վրաստանի հայ հավատացյալ ժողովրդին, որպեսզի նա անմասն չմնա այդ հողեպարար եղջանկությունից: Գնացեք, Վեհափառ Հայրապետ, գնացեք բարով: Ձեզ սրտազին բարի ճանապարհ եմ մաղթում ամբողջ միաբանության, Մայր Աթոռի պաշտոնեական, և ներկա ժողովրդի

ուղևորությունը և վերջինն ալ պիտի չըլլա, և կսիրենք հավատալ, որ Աստուծո ողորմությամբ բարեհաջող պիտի մեկնինք և լավագույն տրամադրություններով պիտի վերադառնանք մեր սրբազան այս տունը: Թող Աստուծո օրհնությունը մեզ հետ ըլլա: Մեր գոհունակությունը կհայտնենք ձեր բարի ցանկություններուն համար: Մնացե՛ք խաղաղությամբ»:

Ապա ծնկի է դալիս Հայոց Հայրապետը իջման Ս. Սեղանի առաջ, մեր պապերի հետ ծունկ առ ծունկ, աղոթելու Աստուծո:

Եկեղեցական թափօրը դուրս է դալիս Տաճարից: Նորից զանգերն էլ իրենց մեղանուչ

ողջերթն են ղողանջում, հանդիսավոր ու դաշն հնչյուններով:

Շարժվում է Վեհափառ Հայրապետի ինքնաշարժը շքախմբի անդամների հետ: Թափահարվող ձեռքերը արտահայտում են բոլորի սրտառու ճողովումներն ու բարեմադրությունները պատմական այս ուղևորության առթիվ:

Երևանն է: Ինքնաշարժը կանգ է առնում երկաթուղու կայարանի կառամատուցի մոտ, ուր հասգին բազմություն է խոնվել:

Վեհափառ Հայրապետին ճանապարհելու համար կայարան էին եկել Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի և Վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամները, Մայր Աթոռի միաբանությունն ու պաշտոնեությունը, Երևանի էկեղեցիների քահանայից դասը, եկեղեցական խորհուրդների անդամները, մեծ թվով ծանոթ անձնավորություններ, մամուլի ներկայացուցիչներ, թղթակիցներ:

Վեհափառ Հայրապետին ճանապարհում են նաև Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին առընթեր Հայ Եկեղեցու Գործերի խորհրդի նախագահ պ. Հ. Գրիգորյանը, Խորհրդի նախագահի տեղակալ պ. Ս. Հովհաննիսյանը և ուրիշներ:

Մինչև գնացքի մեկնումը մնում է երեք րոպե՝ հայտարարում է բարձրախոսը: Վեհափառ Հայրապետը կառավարական ընդունելություն դահլիճից ողջվում է դեպի գնացք: Ժողովուրդը ընկերակցում է Վեհափառ Հայրապետին:

Ժամը 9.40-ին շարժվում է գնացքը, բարի ճանապարհ-ի սրտագեղ մաղթանքների տակ:

Երևանից դուրս գնացքը սուրում է կանա: Ժառուղիների միջով: Հայրենի չքնաղ բնությունն է փոփել մեր նավածքի առաջ... Գնացքը հեռվով բարձրանում է միշտ - վեր: Հայրենի բնությունն է, գմբուխտ անտառներով, խոլ գետերով և գրավիչ թովչությունով: Ի՞նչ գեղեցիկ է մեր երկիրը, մեր Հայաստանը:

Վեհափառ Հայրապետին ընկերակցում են գերաշնորհ Ս. Սահակ և Ս. Եղնիկ եպիսկոպոսները, գավազանակիր հոգեշնորհ Ս. Մեսրոպ վարդապետը և Պետրոս սարկավազ Բերբերյանը:

Անցնում ենք վրացական աշխարհի սահմաններից ներս: Նույն թովչանքն է ամենուրեք, նույն գեղեցկությունը և միևնույն հրուպուլը: Շարունակում ենք մեր առաջընթացը և արդեն մոտեցել ենք Վրաստանի գեղեցիկ մայրաքաղաք Թբիլիսիին:

Գնացքը կանգ է առնում Թբիլիսիի նավահանգիստի կայարանում: Հոծ բազմություն է

գումար: Լսվում են ծափահարություններ, և ահա գնացք են բարձրանում Վեհափառ Հայրապետին ողջունելու համար այստեղ եկած վրաց միաբնակիցները, գերապատիվ Ս. Եղնիկ արքեպիսկոպոսը և վրահայոց թեմակալ առաջնորդ հոգեշնորհ Ս. Կոմիտաս վարդապետ Տեր-Ստեփանյանը: Երկուլած խոնարհությամբ գերապատիվ միաբնակիցները սրտագին համբուրում է Վեհափառ Հայրապետի Ս. Աջը և հուզված շեշտով ասում. «Սպասելով մեր աչքը ջուր դարձավ: Ամբողջ Թբիլիսին Ձեզ դիմավորելու համար է արթնացել այսօր: Զերմագին բարի գալուստ Ձեզ Ձեր հովվապետական երջանկարեր այցելության առթիվ»:

Ապա Վեհափառ Հայրապետին ողջունում է բարի գալուստյան սրտագին խոսքերով Ս. Կոմիտաս վարդապետը:

ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՐ ԹԻԲԼԻՍԻՈՒՄ

Հուլիսի 6-ը: Ժամը 9-ն է:

Գնացքը արդեն դանդաղեցնում է իր ընթացքը. ևս մի պտույտ... ու կանգ է առնում: Թբիլիսիի կայարանում աննախընթաց եռուղեք է: Ժողովրդի դանդաղ ճակատան է, իրոք որ «ասեղ գցելու տեղ չկա»: Հազարավոր աչքեր բեկումն են գնացքի լուսամուտներին՝ Վեհափառ Հայրապետին տեսնելու համար: Ահա վերապահն է, ցանկալի հյուրը, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը: Գնացքի սանդուղքների վրա, վեղարի ի գլուխ, հայրապետական ասան իր ձեռքում, իր պարթև հասակով, օրհնում է բազմությունը: Թնդում է ծափողոցյանների երկարատև որոտը, որը ծավալվում է կայարանի ամբողջ երկայնքին: Մերթ ընդ մերթ լսվում են սրբառու լուսացականություններ. «Բարի գալուստ Վեհափառ Հայրապետին», «Փառք Հայոց Հայրիկին», «Երկար կյանք Ձեզ, Ձեր փառքը շատ լինի»: «Կեցցե՛ Վեհափառը»: Ծափահարությունները շարունակվում են առավել ջերմությամբ և սրտագին:

Նախաժամը ամբողջ միջով առաջնորդում են Համայն Վրաց Պատրիարք-Կաթողիկոս Նորին Սրբություն Մելքիսեդեկ Գ-ին: Երևում է Նրա նահապետական կերպարանքը իր սպիտակափառ մորուքով: Ողջագործվում են երկու Վեհափառ Հայրապետներ, երկու քույր Եկեղեցիները, և ինչո՞ւ չասենք նաև՝ երկու բարեկամ ժողովուրդները: «Ողջոյն տուք միմեանց ի համարձր սրբութեան»: Այդ է վկայում ծափերի սաստկացող որոտը: Խորհրդով, նպատակով, արտաքին երևույթով չափազանց հուզիչ այս ողջագործումը իրապես արժանի էր ներկաների

աշխարհից թափվող խնդուկյան արտասուքին: Պատմությունը ժլատ է այսպիսի պատահու-
թյուններ ստեղծելու գործում, և իրոք, այս-
օրվա այս ողջագործումը սպասվել էր ավելի
քան հազար տարիներ: Եվ մի՞թե սեղին չէ
ժողովրդի արտակարգ խանդավառությունը:

Կայարան Վեհափառ Հայրապետին ողջու-
նելու էին եկել նաև Ռուս Պրավոսլավ Եկեղե-
ցու ներկայացուցիչ Զինովի Լախոկոպոսը,
բապտիստների, հրեաների, մալազանների
ներկայացուցիչները և կաթոլիկ համայնքի
պետ Հայր Էմմանուել Վարդիձեն: Վեհափառ
Հայրապետին ողջունելու են եկել նաև Վրաս-
տանի պետական իշխանությանց ներկայա-
ցուցիչները՝ Վրացական ՍՍՌ Միլիտարների
Սովետին առընթեր կրոնական պաշտամունք-
ների գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Շու-

կան պաշտոնական ընդունելության դահլի-
ճը: Ծանապարհ են բաց անում, և ահա հրեշ-
տակի պես մի զեռառի աղջիկ, սպիտակ մե-
տաքսի զգեստների մեջ, դիրկն սուած հսկա
փունջը ամենաազնիվ ծաղիկների, բարձր
ժախտով խոնարհվում է և արտակարգորեն
շնորհալի կերպով սփռում է ծաղիկները Վե-
հափառ Հայրապետի ոտների առաջ: Օ՜հ,
այդ տեսարանի զեղեցկության իմաստը, որ
ծաղիկների լեզվով է պատմվում:

Թափորով, ծաղիկներով, ծափերով ու ժո-
ղովրդի խանդավառ ցույցերի մեջ, մեծ հան-
դիսավորությամբ Վեհափառ Հայրապետները
առաջնորդվում են ընդունելության կառա-
վարական դահլիճը, ուր նորին Սրբություն
Մելքիսեդեկ Կաթողիկոսը ողջունյի սրտագին
խոսք է ասում:

ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԴԻՄԱՎՈՐՈՒՄ Է ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ

լուտաշվիլին, վրահայոց առաջնորդ և թե-
մական խորհրդի նախագահ հոգեշնորհ Տ.
Կոմիտաս վարդապետ Տ. Ստեփանյանը, ըն-
կերակցությամբ նորընտիր թեմական խոր-
հրդի անդամներ արժանապատիվ Տ. Վար-
դան քահանա Թադեոսյանի, արժանապատիվ
Տ. Ռուբեն քահանա Մարտիրոսյանի (քար-
տույար), պ. Սուրեն Ավյանի (փոխ-նախա-
գահ), պ. Գալֆայանի, պ. Սամվել Իսա-
խանյանի և պ. Խնդիր Դիլաքյանի:

Երկու Հայրապետները իրենց շքախմբերով
առաջանում են դեպի կայարանի կառավարա-

«Ձերդ Սրբություն:

Շնորհավորում եմ Ձեզ Ձեր ողջ առաջ
ժամանման առթիվ և սրտանց մաղթում եմ
Ձեզ բարի գալուստ: Հայտնում եմ իմ գոհու-
նակությունը Ձեր կողմից իմ հրավերն ըն-
դունելու համար և այսօրվա բաժեկամական
այցելության համար»:

Վեհափառ Հայրապետը Իր հերթին ջերմա-
գին շնորհակալություններ հայտնեց նորին
Սրբության սրտագին հրավերի համար և
վստահություն հայտնեց, որ այս այցելու-
թյունը մեծապես պիտի նպաստի մեր քույր

Նկեղեցիների և եղբայր ժողովուրդների սիրո և բարեկամության ավելի ամրապնդման գործին:

Ապա հերթականությամբ Վեհափառ Հայրապետի Ս. Աջը համբուրելու են դալիս վրաց եպիսկոպոսներն ու քահանաները, Ռուս Պրավոսլավ Նկեղեցու ներկայացուցիչ Ջինովի եպիսկոպոսն ու քահանան, կաթոլիկ համայնքի պետ Հայր Էմմանուել Վարդիձեն, հարանվանությունների ներկայացուցիչները, Թրիխսիի հայ քահանայից դասը, թեմական խորհրդի պատվարժան անդամները և ուրիշ ազգայիններ:

Վեհափառ Հայրապետին ողջունում է նաև վրացական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին առընթեր կրոնական պաշտամունքների գործերի խորհրդի լիազոր պ. Տ. Շալոտաշվիլին:

Պաշտոնական ընդունելությունն ավարտված է կայարանում:

Ինքնաշարժների երկար շարասյունը ձգվում է դեպի մայրաքաղաքի կենտրոն, բոլոր քաղաքացիների ուշադրությունը սեռելով իր վրա: Գեղեցիկ ու կենսուրախ Թրիխսին ողջունում է Հայոց Հայրապետի ժամանումը: Նկեղեցական զանգերի ղողանջը լցրել է ամբողջ մթնոլորտը:

Երջանցում ենք հրապարակել: Քիչ անց մեր դիմաց պարզվում է զանգվածը հսկայական: Բազմության: Ինքնաշարժների երկալը դիմավորվում է ցնծության աղաղակներով ու ծափերով:

Կանգ ենք առնում վրաց կաթողիկոսանիստ Տաճարի՝ Ս. Սիոնի դարբասի առաջ:

Տաճարի զանգերի ուրախ հնչյունները, խառնված ողջ ժողովրդի հուզիչ բացականչությունների և ծափերի հետ, ստեղծում են իրոք երջանիկ հանդիպման պահը համաժողովրդական խանդավառության պայմաններում:

Վեհափառ Հայրապետը հանդիսավոր թափուրով առաջնորդվում է Տաճար, որտեղ նրան է սպասում ջերմեռանդ հավատացյալների հոծ բազմությունը:

Խորհրդավոր ու ջերմագին երգում է Տաճարի երգչախումբը: Պալլում են բազմաթիվ կանթեղները սրբապատկերների առաջ: Խաչակնքվում են երեսները և բարի մաղթանքներ են թոթովում լուրիկ շրթունքները:

Արժանապատիվ Ս. Ալեքսանդր քահանան խաչ է մատուցում Վեհափառ Հայրապետին և ջերմագին բարի գալուստ մաղթում Վրաց Նկեղեցու բոլոր հավատացյալների անուխից, ինչպես նաև հանուն վրաց ողջ հոգևորականության:

Վեհափառ Հայրապետը, համբուրելով սուրբ խաչը, դառնում է դեպի ժողովուրդը և

խորհրդավոր լուսկյան մեջ օրհնում է բոլորին:

Այնուհետև նորին Սրբություն Վրաց Կաթողիկոսը դիմելով Վեհափառ Հայրապետին, ասում է.

«Ես իմ բոլոր հավատացյալների հետ միասին, հայտնում եմ անկեղծ գոհունակություն Ձեր հայրապետական այցելության առթիվ Մեր Մայր Աթոռ հնադարյան Ս. Սիոն Տաճար: Այս իրողությունը վկայում է հայ և վրաց ժողովուրդների սերտ բարեկամության մասին: Ձե՛ր որ մենք սերունդներն ենք երկու հարազատ եղբայրների՝ Հայոսի և Քարբոսի: Մենք սկզբից եք միարյուն ենք, ու քեզ երբեմն անցյալում մանր քյուրիմացություններ պատանել են, սակայն մեզնից ոչինչ չեն փոխել մեր հարաբերությունների մեջ: Այսօր մենք մեզ ավելի մոտիկ ենք՝ զգում: Ձեր այցելությունը վրաստան մեր էջ է բացել մեր երկու ժողովուրդների դարավոր պատմության մեջ: Ձեր բարի գալուստն այս հնագույն Տաճար համակրանքի, սիրո նշան է իմ անձի և վրաց Նկեղեցու ու ժողովրդի հանդեպ: Մեկ անգամ ևս բա՛ն գալուստ, մեկ անգամ ևս շնորհակալություն»:

Այնուհետև պատասխան ողջունի խոսք է ասում Վեհափառ Հայրապետը.

«Մենայն հայոց հավատքի և լույսի կեդրոն Ս. Էջմիածենն սիրո և խաղաղության ողջունվեց վրաց բույր Նկեղեցիին և այս Ս. Տաճարին՝ Ս. Սիոնին: Մենք խորապես երջանիկ կզգանք զՄեզ, որ մեր աշխարհին մեջ՝ Կովկասի մեջ Ս. Սիոն մը ունիմք, որ բոլորիս սրտին կխոսի հավասարապես: Նաև եղբայրական ջերմ ու հարգալից ողջուն նորին Սրբություն Մելիխեդեկ Գ Համայն վրաց Կաթողիկոսին:

Երկրորդ անգամն է, որ կայցելենք այս Ս. Տաճար և կհանդիպենք վրաց Կաթողիկոսին: Առաջին անգամ 1948 թվականին, երբ դեռ Ռումանիայի հայոց առաջնորդ էինք, հոգեկան խորունկ ուրախություն ունեցանք երջանկանիշատակ Կալիստրատ Կաթողիկոսի Ս. Աջը համբուրելու: Ինչպես Ձերդ Սրբությունն այսօր, այնպես ալ Կալիստրատ Կաթողիկոսն այն ժամանակ ջերմորեն սեղմեց Մեր ձեռքը, ու Մենք աղոթ մեջ զգացինք ամբողջ վրաց ժողովրդի հոգիի ջերմությունը:

Թույլ տվեք ողջունի խոսք ըսել նաև գեղեցիկ վրաստանին ու վրաց ժողովրդին: Մենք ավելի քան երկու հազար տարվա բարեկամության և համագործակցության պատմություն ունինք: Ոչ մեկ սահման մեզ չի բաժներ: Մեր երկու ժողովուրդները իրապես միևնույն ակունք են սնունդ առած և միևնույն հույզերով են ապրած, միևնույն սրբ-

լուրջություններու համար պայքարած: Հոգեպետական եկեղեցի, որ այսօր ալ նույնը կտեսնենք առավելալ հարազատության և մտերմության մեջ: Ուրախ ենք նաև անոր համար, որ անգամ մը ևս կգտնվինք այս գեղեցիկ երկրի գեղեցիկ մայրաքաղաքին սեջ, որ այնչափ հաճախ երգվեր է նաև հայ լավագույն բանաստեղծներու կողմե: Մենք միշտ պիտի աղոթենք, որ այս գեղեցկության և ուրախության փառափ վրա անպակաս ըլլա Աստուծո օրհնությունը:

Իսկ ներկա վրացի և հայ հավատացյալներուն կուտանք Մեր հայրապետական օրհնությունը և կնորոգենք և մասնաշարժի հայ

Վերջում Վեհափառ Հայրապետը կանգ է առնում երջանկահիշատակ Կալիստրատ Կաթողիկոսի շիրմի առաջ, որը գտնվում է Տաճարի ներսում, և «Հոգեւոյ» է արտասանում:

Ս. Սիոն Տաճարում պաշտոնական ընդունելությունն աւարտվում է: Երկու Հայրապետները թեմացուկ դուրս են գալիս Մայր Տաճարից: Ժողովուրդի հսկա բազմությունը լցրել է ամբողջ փողոցը:

Եկեղեցական թափօրը դժվարությամբ է ճանապարհ բացում դեպի առաջ: Վեհափառ Հայրապետները, իրենց շքախմբերով, հանդիսամորթությամբ քայլում են դեպի հայոց

ՎԵՀԱՓԱՐԱՅ ԶԱՅՐԱՊԵՏՈՐ ԹԻՐԻԿՍԻՒՆ ՎՐԱՅ Ս. ՍԻՈՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

հավատացյալները, որ անդուլ կերպով շարունակեն իրենց շինարար աշխատանքը այս հյուրընկալ երկրին մեջ:

Թող Աստված օրհնե մեր բարեկամությունը:

Կեցցե՛ք Մելիսեդեկ Ամենայն Վրաց Կաթողիկոսը:

Կեցցե՛ք վրաց ազնիվ ու տաղանդավոր ժողովուրդը:

Կեցցե՛ք վրաց գեղեցիկ երկիրը:

Նրաչալ ըլլա՛ք բոլորդ, այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից, ամենք:

Այնուհետև Նորին Ս. Օծովյանը առաջնորդում են դեպի հնագույն սրբապատկերները և ապա Ս. Սեղանը՝ իր ազոթքը մատուցելու համար:

Ս. Գևորգ եկեղեցին: Քաղաքում, թափօրի անցքի ճանապարհին, երթեկությունը դադարել է: Վեհափառ Հայրապետների ետևից հոսում է երկու ժողովուրդների ողջ զանգվածը: Շատերի աչքերի մեջ հուզումից ու խնդրությունից արցունք կա: Ծանապարհի ընթացքում, մտերմորեն զրուցում են Հայոց և Վրաց Կաթողիկոսները: Վեհափառ Հայրապետը, խաչակնքում է հավատացյալների վրա, որոնք ջերմորեն ընդունում են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնությունը, երկյուղածությամբ ու հավատով:

Հետից ջնճապին հնչում են հայոց Ս. Գևորգ և Ս. Էմիիածին եկեղեցիների զանգերը: Ուրախությամբ է շնչում ամեն մարդ:

Բոլորի դեմքերին հրճվածք է կարդացվում, բոլորի աչքերում ցնծության շողն է նկատելի: Քայլում են Վեհափառ Հայրապետները: Ահա երևում է հավատացյալների ծովածավալ բազմությունը հայոց Ս. Գևորգ եկեղեցու շուրջ ու փողոցների մեջ:

Բավականաչափ հեռու ենք թեև, բայց ահա ծափողջույնների խլացուցիչ որոտը, խանդավառ և միաժամանակ սրտագին բացականչությունների հետ, թնդացնում է ամբողջ շրջապատը: Հետզհետե աճում է ժողովրդի խանդավառությունը: Վեհափառ Հայրապետը խաշակներով անցնում է առաջ Իր հետևորդներով, ծափերի ու բացականչությունների շողող տարափի տակ: Իրանպես ժողովրդական տոն է այսօր: Աստված, մի՛ խնայիր մեր ժողովրդին այսօրինակ հոգեկան խանդավառություն և երջանկություն: Վեհափառ Հայրապետը կանգ է առնում դարձափառ առաջ: Այնտեղ վրահայոց թեմակալ առաջնորդ հոգեշնորհ Տ. Կոմիտաս վարդապետը, հոգեշնորհ Տ. Նիկիզ վարդապետը, քահանայից դասը, Խորհն, Սարգիս և Պետրոս սարկավազները և դպիրները զգեստավորված, խաշով ու խաշվառով ու բուրվառներով սպասում էին արդեն: Վեհափառ Հայրապետը զգեստավորվում է, և ապա, ամպհոսանք ներքև, «Հրաշափառ Աստուած» շարականի երգեցողությամբ առաջնորդվում դեպի եկեղեցի: Ծանապարհի երկու կողմը շղթա են կազմել հայ երիտասարդները, սակայն դարձյալ ոմանք գերագույն ձիգով հասցնում են համբուրել նորին Վեհափառության փեշերը: Եվս մի քանի քայլ գորգերի ու ծաղիկների վրայով և արդեն Վեհափառ Հայրապետը Թբիլիսիի Ս. Գևորգ եկեղեցու մեջ է: Թնդում է ռուբախիք, Ս. Նիկեղեցի» շարականը: Ընդունելության եկեղեցական արարողությունը ավարտված է: Նորին Վեհափառությունը դառնում է դեպի ժողովուրդը և լսում Տ. Կոմիտաս վարդապետի բարի գալուստի ողջույնի ուղերձը:

«Վեհափառ Տե՛ր, սիրելի Հայրապետ՝

Նրջանիկ պատահականությամբ ինձ բախտ վիճակվեց Ձեզ կրկին անգամ դիմավորել ու ողջունել այս անգամ գեղեցիկ Վրաստանի նուրբան գեղեցիկ մայրաքաղաք Թբիլիսիի հայոց Ս. Գևորգ եկեղեցում՝ որպես Վրաստանի հայոց թեմակալ առաջնորդ: Վրահայ հավատացյալ ժողովրդի անունից ես պարտք ունեմ ամենասրտագին ու ջերմ շնորհակալության խոսք ասելու Ձեր շնորհաբեր այցելության առթիվ:

Բարի գալուստ, Վեհափառ Տե՛ր:

Ձեր ընտրության առաջին իսկ տարին Դուք այցի Այաք ի սփյուռս աշխարհի ցր-

ված մեր բազմաշարշար ժողովրդին և Ձեր հայրական խոսքերով ու հայրենաշունչ պատգամներով մխիթարեցիք նրանց, արժարեցիք նրանց հոգում անթեղված սիրտ կրակը դեպի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը և դեպի Մայր Հայրենիքը: Նույնն է պարագան նաև այսօր, երբ Դուք, այցելելուց հետո Շիրակի և Նոր-Նախիջևանի թեմերը, և կել եք այստեղ նույն ոգով ու ջերմությամբ բոցավառելու մեզ: Նիկե եք ի խնդիր մեզ, Ձեզ հետ բերելով մեր հոգիներին այնքան հարազատ, մեր խնկելի նախնայաց արյամբ և աշխատանքով սրբապարծված մեր Մայր Հայրենիքի բույրը: Բերել եք մեզ նաև Միաժամեջ Մայր Աթոռի և նրա հազարամյա քարերի օրհնությունները, որոնց զորությամբ ապրել ու տոնելծագործել է մեր հավատացյալ ժողովուրդը:

Որքան ուրախալի է տեսնել այսօր մեր նոր Հայրենիքի վերագարթները, հզորությունը: Մեզանից յուրաքանչյուրի հոգին հաղթումով խայտում է, երբ այս լույս օրերին տեսնում ենք նաև վերագարթները՝ հայ պետականության կողքին, Հայոց եկեղեցու: Դուք, Վեհափառ Տե՛ր, դրոշակիրն եք այդ դարթների. թո՛ղ Տերը ծաղկեցնի Ձեր իշխանության գավազանը:

Ուրախ է այսօր նաև Քրիստոսի Ս. Նիկեցին, որովհետև Ձեր գալուստյան առթիվ իր կամարների տակ ի մի են եկել եղբայրական սիրով՝ կրոնական տարբեր դավանանքների ու համոզմունքների տեր անձնավորություններ, հաստատելու համար կարծես առաքյալի խոսքերը, որ մի է Քրիստոս և նրա հիմնադրած Ս. Նիկեղեցին: Մասնավորապես ողջունելի է ներկայությունը այստեղ Համայն Վրաց քույր Նիկեղեցու պետ նորին Սրբություն Մելքիսեդեկ Պատրիարք-Կաթողիկոսի, որը, ընայած Իր առաջացյալ տարիքին, սիրով հանձն առավ այսքան ներդրություն: Քաղցր է իրականացած տեսնել շարականի խոսքը՝ «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ... Նիկեղեցիս մի անձն եղև... Խաղաղութեան ձայն հնչեցաւ... Թշնամութիւնս հեռացաւ...»: Հոգեկան միություն այս օրը կլինի պատմական և նշանակալից՝ երկու ժողովուրդների դարավոր սիրտ կապի ամրապնդման փորձում:

Թո՛ղ Աստուծո օրհնությունը լինի եղբայրական երկու ժողովուրդների վրա:

Այս երկու դարավոր կաղնիների՝ հայերի և վրացիների ճյուղերը թո՛ղ միշտ դալար մնան ու իրենց հովանիին տակ աճեցնեն ու զարգացնեն բարեկամության ու եղբայրության ոգին:

Թույլ տվեք, Վեհափառ Հայրապետներ՝, իմ սիրտ համբույրի մեջ խտացնել լամ ու

Վրաստանի ամբողջ հայության իղձերն ու բարի ցանկությունները:

Դուք բարի եկեք, հազար բարի:

Ապա հանուն հավատացյալների ուղերձ կարդաց պ. Շահան Սիմոնը:

Վրահայոց նորակազմ թեմական խորհրդի անունից բարի դալուատի խոսք ասաց արժանապատիվ Տ. Ռուբեն քահանա Մարտիրոսյանը:

«Բարի դալուատ, Վահագն Տե՛ր, որդիական անսահման սիրո ու նվիրվածության մաղթանքների հետ:

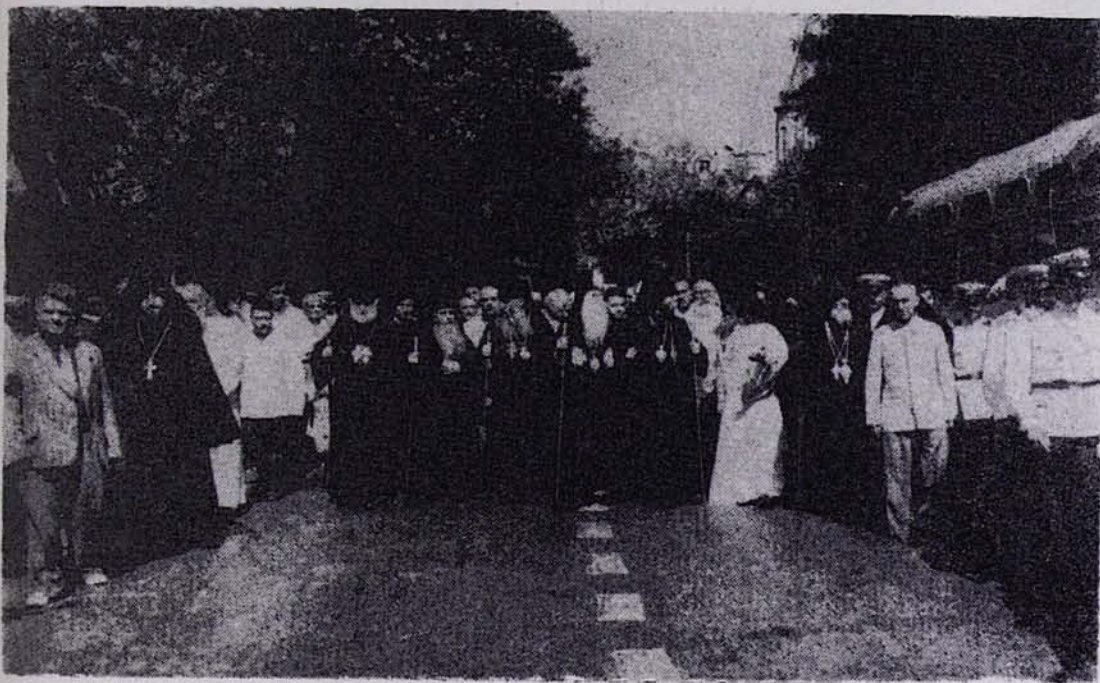
Այսօր մեծ տուն է, և մեծ խնդություն ու մեծ ավետիք մեզ, քանզի Մեծ Հովվապետը, Ազգիս արթուն Դիտապետը ու մեր պաշտելի Հայրապետը, այց արավ մեզ, լցնելով մեր սրտերը բերկրանքի հազար ու հազար հուլիսով:

Իրով միասին աշխատել, միասին են ստեղծել ու հարկ եղած դեպքում միասին պաշտպանել հարազատ Կովկասը:

Այս սերն ու եղբայրությունը հավերժական են ու սրբագործված:

Մեր դարավոր բարեկամի՝ վրաց եղբայր ժողովրդի սրտում, հարազատ Թրիլիսիում, ծաղկել ու փթթել են հայ ժողովրդի մշակույթի հրաշալիքներից շատերը: Սայաթ-Նովայի անմահ քնարն է հնչել այստեղ: Մեծ Թումանյանի սիրո և եղբայրության սրբազան խոսքերն են թրթռացել այս երկրների տալի: Ներսիսյան դպրոցի հազարավոր սանների աշխատանքի և ուսման բերկրանքովն է լցվել հայ մշակույթի գեղեցիկ բուրաստանը:

Հայոց հայրապետների հոգին ու շունչը, Ս. Էջմիածնի վանգերի վեսմալուր ու հա-

ԹԱՓՈՐԸ ԹՐԻԼԻՍԻԻ ՎՐԱՅ Ս. ՍԻՈՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՑ ԴԵՊՒ ՀԱՅՈՑ Ս. ԳԵՎՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Վրաստանի հայ համայնքը իր հոգում, իր սրտի ամենախորտնի ալքերում դարավոր ու նվիրական մեծ խորհուրդներ ունի: Այս գեղեցիկ ու հյուրընկալ երկրում դարերով կոյվել ու ամրապնդվել է հայ և վրաց ժողովուրդների եղբայրական բարեկամությունը: Մեծ Շոթայի հանձարեղ քնարի լարերը հարազատ են հնչել ամեն հայի սրտի համար:

Նվ հայն ու վրացին, կողբ-կողքի, դարե-

վերժական հնչյունները՝ հայրենասիրության բարձր ու անսահման ոլորտներն են հանել ու հանում են հայորդիների հայրենատենչ սրտերը: Նվիրական Արարատի ալեոր ու սրբազան դադաթը մեր տեսիլքն է եղել, մեր երազը ու մեր նվիրական խոհը:

Ս. Էջմիածինն ու Հայոց Հայրապետությունը այն ոսկե կամուրջն են հանդիսացել, որով հայ ժողովրդի հոծ զանգվածները կապվել են ու կապվում են այսօրվա

մեր վերածնված ու ծաղկող Մայր Հայաստանի հետ:

Վրահայոց թեմը, իր հոգեշնորհ առաջնորդով, Թեմական խորհրդով ու հայ հավատացյալ ժողովրդով, ունի մեծ ու կարևոր անելիքներ՝ հայ ժողովրդի սրտում վառ պահել իր հարազատ Հայրենիքի սիրտ հուրը, Ս. Իջման տեղի վեհ ու հոգեպարար խորհուրդը, առաքինության, սիրտ ու եղբայրության վառ իդեալները:

Վեհափառ Տե՛ր, հավաստիացնում ենք Ձեզ, որ մենք պատասխանատվության մեծագույն զգացումով կկատարենք մեր առջև դրված այս վեհ ու սրբադան խնդիրները:

Ձեր հայրենանվեր հոգին, հայրական Ձեր բարի ու սրբաշնչոլ խրախույսը, մեզ թե են տալիս ու լցնում մեր սրտերը աշխատանքի ու նվիրվածության խինդով ու բերդիանքով: Հավատ, սեր ու միություն— այս է եղել մեր հավատամբը ու այս պիտի լինի, և սրանով է, որ պիտի առաջնորդվենք մենք ու հայ ժողովուրդը:

Կրկին անգամ բարի գալուստ: Մեր սրտերը բաց են, մեր հոգիները լեցուն՝ ուրախության ու բերկրանքի վարարուն խինդով:

Օրհնեցե՛ք մեզ, Վեհափառ Տե՛ր, Ձեր օրհնությունը մեր ծարաված հոգիների համար ցողաբեր ամպ է ու կենարար բալասան: Ու մենք հարատև կաղոթենք Ձեզ համար, Ձեր արևշատության համար, Մայր Աթոռի հաստատության և հարազատ Հայրենիքի ծաղկման ու բարգավաճման համար:

Նվ թող մեր ցնծությունն ու բերկրանքը արտահայտվեն ազգային մեծ օրհներգի նվիրական խոսքերով:

«Ջերկարությամբ կենաց չոր մեր

աստուածագգեաց,

Շնորհեա Պետին մեր հարց, որ զմեզ հովուէ»:

Պահը խորհրդավոր է և խորապես հուզիչ: Թբիլիսիի հավատացյալ հայությունը իր նվիրական զգացումներն ու երախտիքն է մատուցում իր Հովվապետին: Բառերը արտասանվում են հուզումով, անկեղծությամբ, ապրումով:

Այնուհետև Նորին Վեհափառությունը խոսում է այսպես.

«Սիրելի՛ հավատացյալ ժողովուրդ:

Հյուր եմ եկած ձեզ մոտ, բերելով ձեզ ողջույն և օրհնություն մեր հավատքի Տոն Մայր Արար Ս. Էջմիածնեն: Ողջույն կրե՛րեմք նաև ձեր եղբայրներեն ու քույրերեն, որոնք ձեզ հետ միասին Ս. Էջմիածնով մեկ ամբողջություն և մեկ հոգի կկազմեն:

Այսօր պատմական օր մըն է իրապես, պատմական օր մը քե՛՛ Մեզի համար և քե՛՛

ձեզի համար: Շատ երկար տարիներ են ի վեր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս մը չէր եկեր ձեզի այցելության: Պատերազմներու հետևանքով և այլ պատճառներով Հայ եկեղեցիին բնականոն ընթացքը խանգարվել էր: Բայց ժամանակի դժվարությունները հաղթահարել ենք, մեր եկեղեցին սկսած է ահա վերածնիլ, բարգավաճիլ, պայծառանալ: Մեր եկեղեցիին հայությունները պայմանավորված են առաջին հերթին հայ ժողովրդի ջերմ հավատով և Հայրենի բարեխնամ կառավարության հոգատար վերաբերմունքով: Ինչպես ձայնավորված Մեր վերջին ֆառոգին մեջ ըսված է, «բարի են ժամանակները այժմ»: Եվ Մենք ոչ մեկ հիգ և գոհողություն պիտի խնայենք, որ պեսզի ա՛լ ավելի ծաղկի, հզորանա մեր բազմաշառչար Ս. եկեղեցին:

Մենք այսօր երեկոյան, վաղը և ուրիշ առիթներով պիտի ըլլանք միասին, պիտի աղոթենք մեր եկեղեցիին հաստատության, մեր ժողովրդի եղանկության, մեր Մայր երկրի բարեգաղթման և համայն աշխարհի խաղաղության համար:

Մենք խորապես մխիթարված ու շնորհապարտ կզգանք զՄեզ ներկայությամբ Նորին Սրբություն Մելիսեդեկ Գ Վրաց Կաթողիկոսի և Իր շխարհի, որոնք այնքան հյուրանվար կերպով Մեզ առաջնորդեցին այստեղ: Այս սովորական դեպք մը չէ, սիրելի՛ ժողովուրդ: Այս օրը պատմական օր մըն է իր ֆաղցր հուզումներով, իր մեծ խորհրդով ու նշանակությամբ, որ անպայմանորեն պիտի արձանագրվի հայ և վրաց եղբայր ժողովրդի պատմության մեջ: Այս բոլորի համար Մենք երախտապարտ ենք Նորին Սրբություն Մելիսեդեկ Հայրապետին:

Թող պայծառ մեա այսօրը և անոր խորունկ խորհուրդը բոլր յուսավորե Մեր և Մեր հաջորդներուն գործունեության նախապահը:

Անկեղծորեն շնորհակալ ենք մեր սիրելի առաջնորդ Հայր Սուրբեն՝ հոգեշնորհ Ս. Կոմիտաս վարդապետին, արժանապատիվ Ս. Ռուբեն ֆահանայեն և քրիստոնյա մտավորական պ. Շահան Սիմոնեն, որոնց բարի գալուստի խոսքերուն մեջ կար սիրտը համայն վրահայոց:

Շնորհակալության խոսք ունիմք նաև Ռուս Պրավասլավ եկեղեցվո ներկայացուցիչ գերապատիվ Ջինովի եպիսկոպոսին իր ներկայության համար: Ավելի ֆան բարեկամական է Ռուսաց Բուր եկեղեցվո վերաբերմունքը Մեր նկատմամբ: Պիտի խրեղեխեմք, որ ան հաղորդեք Մեր սիրտ ողջույնը

Համայն Ռուսիո Պարտիաի նորին Սրբոյուն Ալեքսիին, որուն արեւատուրյան համար կմնան միշտ աղոթող:

Շնորհակալութիւն եւս Թբիլիսիի կրօնական համայնքներու մյուս պետերուն՝ Մեր նկատմամբ իրենց ցույց տված հարգալից վերաբերմունքին համար:

Սիրելի՛ ժողովուրդ, Մեր սիրտը լեցուն է սիրո զգացումներով մեր ժողովրդի բոլոր որդիներուն նկատմամբ, անխտիր ուր ալ որ ըլլան անոնք: Թո՛ղ Աստված ձեզ օրհնէ և պահէ ու պահպանէ անվորձ հավիտանս, ամեն:

սի՛ մեծ զգացմունքներ կս դրել, որոնք ոչ տառապանքով են մահացել, ոչ արյունով և ոչ էլ ժամանակների անխնայ հարվածներով: Եվ այս ժողովրդի սրտից ինչ-որ Շահ Աբաս փորձել է էջմիածինը խլել, և այս ժողովրդի սրտից ինչ որ հեռավոր մարդիկ փորձում են էջմիածինը հերձել... ինչպիսի՛ փոքրութիւն...:

Ավարտված է պաշտոնական ընդունելության արարողութիւնը, Վեհափառ Հայրապետը, Վրաց Կաթողիկոս Նորին Սրբութիւն Տ. Տ. Մելքիսեդեկ Գ-ի հետ, դուրս են գալիս եկեղեցուց: Դարձյալ ժողովուրդը

ՆՐԱԿՈՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏՆԵՐԸ

Վեհափառ Հայրապետի ողջունի խոսքից հետո Ս. Գևորգ Եկեղեցու երգեցիկ խումբը հուղումով երգում է Հայրապետական մաղթերը:

Ուրախութեան, հուղումի արցունք կա բոլորի աչքերում...:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը «Հայր մեր»-ն է ասում և օրհնելով, արձակում է ժողովրդին:

Ակավում է աջահամբույրը:

Երկյուղածութեամբ, հոգեկան խորին դոհումակութեամբ գալիս և Վեհափառ Հայրապետի Աջն են համբուրում: Անսահման երանութիւն կա բոլորի դեմքերին: Աստված իմ, այս փոքր ժողովրդի մեջ ինչպի-

սխալեցի՜ ծափահարութեամբ է դիմալուրով նրանց:

Վեհափառ Հայրապետը, Նորին Սրբութիւն Մելքիսեդեկ Կաթողիկոսի հետ, առաջնորդվում է Նրա սեփական ինքնաշարժ: Ժողովրդական ցնծալից ծափահարութեան տակ, ինքնաշարժները շարժվում են դեպի Վրաց Կաթողիկոսարանը, ուր Վեհափառ Հայրապետը Հյուրն է Վրաց Կաթողիկոսին: Այստեղ, ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի, Մելքիսեդեկ Կաթողիկոսը նախաձառ է տալիս: Նորին Սրբութիւնը սեղանը ղեկավարում է ճշմարիտ վրացու հմտութեամբ և վրացական սեղանի պապենական սովորութիւնների համաձայն, սեղանի շուրջ ստեղծում

խանդավառ մթնոլորտ: Մեկօրեան Վաթնիկոսը առաջին բաժակը առաջարկում է խմել Քրիստոսեանական Եկեղեցիների համագործակցության համար, երկրորդ բաժակը՝ Հայրենիքի բարգաւաճման, Հայրենի բարեխառն կառավարության փառքի և ամբողջ աշխարհի խաղաղության համար: Սրտագին ու խանդավառ մթնոլորտում Նա երրորդ բաժակը բարձրացնում է Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի կենացը: Նորին Սրբությունը իր շատ գեղեցիկ խոսքերի մեջ միաժամանակ ասում է.

«Ես ինձ ամենաերջանիկն եմ զգում վրաց բոլոր կաթողիկոսների մեջ: Իմ կյանքի ամենաերջանիկ օրն է այսօր: Հոսնկայս խմեմք նորին Վեհափառության կենացը»:

Բոլորը ոտքի են կանգնում:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը զգացված տոնով շնորհակալություն է հայտնում հարգալից առաջարկության համար և ասում.

«Մեր հասցեին ողղված սրտառույզ խոսքերուն համար կհայտնենք խորունկ յնորհակալություն: Մենք շատ հուզված ենք ոչ միայն այժմ, այլև այն պահին սկսյալ, երբ ոտք դրինք այստեղ: Երախտապարտ ենք նորին Սրբության՝ իր սիրալիր հրավերի և գրկաբաց ընդունելության համար: Այս զգացմունքներով ալ բաժակ կբարձրացնենք նորին Սրբության բանկագին կենացը՝ մաղթելով Անոր արեւշատություն և գործերուն հաջողություն»:

Բոլորը հոտնկայս խմում են նորին Սրբության կենացը:

Ապա բաժակներեն առաջարկվում Մոսկվայի և Համալսն Ռուսիո Պատրիարք նորին Սրբություն Ալեքսիի կենացը, հանուն հայ և վրաց դարավոր բարեկամության և բոլոր ժողովուրդների հղթարություն: Նորին Սրբությունն այս առիթով ասում է.

«Միևնույն հողի որդիներն ենք, նույն կրծքից սնված: Ժամանակը և ժամանակի հանգամանքները մեր երկու ժողովուրդներին երբեմն աշխարհագրականորեն տարանջատեց են, բայց չեն կարողացել խախտել նրանց հավերժական բարեկամության ամուր հիմքերը: Այսօրվա Մեր ողջագուրումս այդ բարեկամությունն է խորհրդանշում մեր օրերում»:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը նորից խոսք առնելով խորին շնորհակալություն է հայտնում ջերմ և եղբայրական հյուրընկալության առթիվ և միաժամանակ ցանկություն է հայտնում այցելելու վրաց ժողովրդի սրբավայրերը:

Նախաձաշն ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի աղոթքով: Ապա նորից ջերմագին ողջագուրվում են երկու Հայրապետները, որից հետո նորին Ս. Օծուկյունը հրաժեշտ է առնում նորին Սրբությունից:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԹԲԻԼԻՍԻԻ Ս. ԳԵՎՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

Շաբաթ երեկ է:

Թբիլիսիի հայոց Ս. Գևորգ եկեղեցում ժամը 7-ին սկսվում է երեկոյան ժամերգությունը:

Եկեղեցում, բակում, շրջակայքում և զբլիսավոր փողոցում խոնաված է ծովածավալ բազմություն, որը խանդավառորեն դիմափորում է Վեհափառ Հայրապետին:

Վեհափառ Հայրապետը, ամպհովանու ներքև, խաշով ու խաշվառով և «Հրաշափառ» շարականի դաշն երգակցությամբ առաջանում է դեպի եկեղեցի: Ամբողջ համապարճ ժածկված է գորգերով ու ծաղիկներով: Վեհափառ Հայրապետի Ս. Աջը օրհնում է հանապարհի երկու կողմերում կանգնած ժողովրդին, որը հողեկան խորունկ հրճվանքի մեջ է այս իրապես տոնական պահին:

Սկսվում է եկեղեցական արարողությունը: Կիրակամտի հոգեզմայլ ժամերգությունն է: «Լոյս զուսթ»-ն է մեղմագին երգվում, թովիլով հավատացյալների հոգիները: «Մունկի թովիլ մշտն» է պարտվոր ապարդիւր ալիքվում եկեղեցու բարձր կամարների տակ, երբ

«Ջանեմ հիմակ կերպեն համակ

զյումբյուր ու բարշիլ:

Կամարներեն, խորանեն կր ծագին լոյս ու ծիծաղ»,

և հոգիները կթաղվին «անուրջին մեջ այս չինաղ»:

Սրտառույզ խորհրդավորությամբ և վեհ հանդիսությամբ արարողությունը շարունակվում է մինչև քարոզի պահը:

Երեկոյան ժամերգության վախճանին Վեհափառ Հայրապետը դառնում է ժողովրդին և քարոզում.

«Յանուն Հօր և Որդույ և Հոգույն Սրբոյ»: «Յանի ի մեզ, Տէր ամենակալ, զհաւատ, գյոյս, գէշ և զամենայն գործս առաքի-նութեան...»:

Միւրեխ՝ հավատացյալներ.

Այսօր մեր Ս. Եկեղեցին տոնեց հիշատակը մեր Մեծ Սուրբին: Այսօրվան տոնը նվիրված է անոր նշխարհներու գյուտին. «Գիտ նշխարաց Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին»: Մեր Ս. Եկեղեցին երախտագիտության զգացումով տարին քա-

նի մը անգամ կտոնէ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի հիշատակը: Ս. Գրիգոր Լուսավորչի եղավ մեր Ս. Եկեղեցվո հիմնադիրը: Ան եղավ մեր հոգիներուն ծնողը, մեր երբին ու ժողովրդին Լուսավորչը: Դուք, մենք բոլորս անոր հոգեւոր զավակներն ենք: Ան է, որ Գ դարու պատմական փոքրկալից շրջանին, Բրիտոսի Ս. Ավետարանը ձեռքին և հավատքը առած արտին մեջ, բազում դժվարություններն ու շարշարաններն վերջ հաղթական դուրս եկավ: Ան կրցավ նշմարիտ հավատքը հիմնավորել հավատացյալ ժողովրդի արտին մեջ, շինեց մեր հավատքի լուսեղեն տունը, Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարը, հիմնեց ու կազմակերպեց Հայ Եկե-

Մենք, Ս. Լուսավորչի որդիներս, միշտ առավելյալ եռանդով պետք է նվիրվինք մեր Ս. Եկեղեցին ամրացնելու և պայծառացնելու սուրբ գործին: Ահա քե ինչու այսօր առավել լիարժեք իմաստ կստանան այս խոսքերը. «Յաւել ի մեզ, Տէր ամենակալ, զհաւատ, գլոյս, զսէր և զամենայն գործս առաքինութեան»:

Լուսավորչի օրերէն անցեր են 1654 տարիներ, և այս երկար պատմական ժամանակաշրջանի ընթացքին մեր Ս. Եկեղեցին բազմիցս հալածվեցավ, ավերվեցավ, կողոպտվեցավ բարբարոսներու լարշաւաններու ընթացքին: Հաճախ անողոք բռնամիները տանջեցին, նահատակեցին մեր

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԽՈՍՈՒՄ Է

ղեցին, Բրիտոնեայի սուրբ ավագանին մեջ մկրտեց հայ ժողովուրդը: Այսպիսով հայ ժողովրդի պատմության մեջ սկիզբ առավ փառավոր շրջան մը, զոր մենք կկոչենք Բրիտոնեայի շրջան: Գիտեք բոլորդ, քե Բրիտոնեայի տունը պատմական ինչ մեծ նշանակություն ունեցավ մեր ժողովրդի փառավական և մշակութային կյանքի համար: Կնանչնաւ այդ ասպարեզներու մեջ անոր բերած բարիքները: Եվ այս բոլորին համար մենք կպարտավորվինք երախտագարտ ըլլալ Ս. Գրիգոր Լուսավորչին:

հոգեւորականները: Փա՛նք Աստուծո, սաւկայն, որ այդ շրջաններն անցան այլևս: Մենք այստե՛տե մեր Հայրենի բարեխնամ Կառավարության մեզ շնորհած ազատ պայմաններուն շնորհիվ ի վիճակի ենք շինելու և ծաղկեցնելու մեր Ս. Եկեղեցին:

Սիրելի՛ հավատացյալներ, անցյալի մեջ այս քեմք և ունեցեր է իր դժվարությունները, բայց այսօր Մենք այստեղ ենք, որ պեսգի այստեղ և տարածենք Մեր շինարար գործունեությունը: Մեր ժողովրդին հոգիին մեջ հավատքը ավելի ուժեղացած, ավելի խորունկ արմատներ նետած է, ըլլա՛

այստեղ. ըլլա՛ւ ամենուրեք: Եվ այդ հավատով ան Մեզ կոչման, որպեսզի հոգևոր սնունդ մատակարարող հոգևորականներ պատրաստենք և վերաբանանք մեր եկեղեցիները: Մենք պարտավոր ենք պարտիզգացումը ունենալ և այդ պարտը իրագործելու նվիրումի ուժը պետք է պակսի մեզ: Մենք պետք է գիտակից ծառաներն ըլլանք մեր ժողովրդին և օգտակար ըլլանք անոր: Թրիխիի թեմը ունեցած է հաւ փառավոր անցյալ, հրաշալի ավանդություններ, որոնք չեն մեռած, և կտեսնենք, որ անոնց ոգիով ալ կշարունակենք ապրիլ. բան մը, որ Մեզ շատ կմխիթարէ: Արժանիք մըն է անցյալի օգտակար, ազնիվ և գեղեցիկ ավանդություններուն հավատարիմ մնալը: Դո՛ւք այդ ունիք:

Դործնական ֆայլեր առինք, որպեսզի ձեր եկեղեցական գործերը բարեհաջող ընթանան: Պիտի խոստովանիմք, որ Մայր Աթոռն ալ չկրցավ ժամանակին սրբազան պատանած սխալներն ու թերությունները: Բայց այժմ վրանայ թեմը սկսած է վերակազմավորվիլ, ունենալով պատվական ազգայիններն կազմված թեմական խորհուրդ և քանասեր առաջնորդ հոգեշնորհ Տ. Կոմիտաս վարդապետ Տեր-Ստեփանյանը: Մենք հույս ունինք, որ անոնք, առաջնորդի հետ ձեռն-ձեռնի տված, հաջողությամբ ու պատվով պիտի կատարեն իրենց պարտականությունները հանդիպ ձեզի և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին: Աղոթենք, որ Տերը անոնց ուժ պարգևե և անոնց եկեղեցաշեն գործունեությունը հաջողությամբ պսակե: Ահա այս հույսերով ու մաղթանքներով կվերջանա Մեր խոսքը:

Թող Աստված ըլլա ձեզ զորավիգ, պահե ու պանպանե զձեզ բոլոր փորձանքներէն:

Աղոթենք միաբերան՝

«Թագաւոր երկնաւոր, զեկեղեցի քո անշարժ պահեա՛ւ:

«Օրհնեալ եղերով ի Տեառնէ և ի Մէնջ, ամէն»:

Քարոզի վերջավորության վե՛հ ու տպավորիչ հնչում է Մայր Աթոռից ժամանած Էջմիածնի Տաճարի երգչախմբի երգած Հայրապետական մաղթերգն ու «Էջ Միածինն ի Հօրէ» հոգեզմայլ շարականը: Երգիցողության հետ զուգորթաց սկսվում է աջահամբույրը:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳ

Կիրակի, 7-ը հուլիսի: Առավոտ վաղ քաղաքը զարթնում է՝ եկեղեցիների զանգերի զվարթ ղողանջով: Աղոթքի ժամն է: Եկեղեցիների մեջ առավոտյան ժամերգություն է

պաշտվում: Հայոց Ս. Գևորգ եկեղեցում ևս տեղի է ունենում հանդիսավոր ժամերգություն հավատացյալների հոծ բաղմունքյան ներկայությամբ:

Առավոտյան ժամը 11-ն է: Զանգերն հնչում են դարձյալ: Պատարագն սկսելու ժամանակն է: Պատարագելու է Նորին Ս. Օծովություն Վեհափառ Հայրապետը:

Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով հանդիսավորապես ժամանում է: Ապա ամպհովանու տակ, խաչվառով ու բուրվառներով, գորգերի ու ծաղիկների վրայով, «Հրաշափառ» և «Ուրախ լըն» շարականների երգակցությամբ առաջնորդվում է ավանդատուն զգեստավորվելու համար:

Սկսվում է Հայրապետական հանդիսավոր սուրբ պատարագը: «Խորհուրդ խորին» շարականի մեղեդին հմայել է հոգիները: Վեհափառ խորհրդով ու հանդիսավորությամբ հնչում են հոգեզմայլ երգերը՝ հոգեկան անսահման մխիթարությամբ լցնելով հավատացյալների սրտերը:

Հայոց հայրապետը բազկատարած աղոթում է Ս. Սեդակի առաջ:

Հավատացյալները մրմնջում են իրենց աղոթքը: Եկեղեցին լցված է խնկի բույրով ու աղոթքի մրմունջներով: Իրապես հոգեկան խորունկ զգացմունքների և ապրումների ժամն է:

...«Եւ տուր մեզ համարձակածայն բարբառով բանալ զբերանս մեր...» երգում է պատարագիչ Վեհափառ Հայրապետը և դառնալով ժողովրդին սկսում է իր քաղաքը.

«Յանուն Հօր և Որդոյ և Հօգւոյն Սրբոյ»:

Սիրելի՛ հավատացյալ ժողովուրդ: Ձեզի կրթենք սիրո ողջույն և օրհնություն ամենայն հայոց հավատքի կեդրոն Ս. Էջմիածնէն, որ մեր եկեղեցիներն մայրն է, մեր հոգիներն տունը, մեր փրկության ճանապարհը և մեր կյանքի լույսը: Ան եղած է մեր կյանքը և մեր հոգիները լուսավորող սուրբ հաստատությունը, և անսահմանորեն խորունկ երջանկություն է այդ սուրբ տեղին բերել ձեզ օրհնություն՝ ձեր կյանքի երջանկության և խաղաղության համար:

Սիրելի՛ հավատացյալներ, անշուշտ գիտեմք, որ հայ ժողովուրդը աշխարհի բոլոր ժողովուրդներն մեջ առաջինը եղավ, որ քրիստոնեական նշմարիտ հավատքը պարտոնապես ընդունեց: Դ դարու սկիզբէն մենք արդեն քրիստոնեա ենք և այդպես ապրեցանք մինչև մեր օրերը ու դեռ պիտի ապրինք մինչև վերջ: «Հոգի է կենդանաւոր», — կրես մեր Փրկիչը և մեր ժողովուրդը հոգեկան արժեքները գնահատող ժողովուրդ մը եղած է ի սկզբանէ: «Խորհուրդ մարմնոյ ման է», իսկ «խորհուրդ հոգւոյ՝ կեանք»: Այս սկզբունքին հավատարիմ մնաց ան և

իր բոլոր ստեղծագործությունները, նվաճումները, արժեքները կպարտի՝ անոր: Ամբողջ մեր պատմության ընթացքին մեր ժողովուրդը չդադրեցավ ստեղծելն շնորհիվ հոգիի, Ս. Հոգիի շունչին և զորության: Այդոր համար է, որ մեր Ս. Եկեղեցվո կամարներուն տակ ծնան ու զարգացան մեր գիրն ու գրականությունը, Ս. Գրոց բազմաթիվ բարգմանությունը, մանրակարգությունը, մեր սխանչելի հարտառապետությունը, որոնք մեզ կենդանացնեն աշխարհի առջև: Մեր ամբողջ ստեղծագործական կյանքը առաջ եկավ Քրիստոսի Ս. Ավետարանով:

Այսօր ալ մեր ժողովուրդը կպահն իր հոգին, իր նկարագիրը, իր հավատքը, որոնք մեր պապերեն մնացած լավագույն ժառանգությունը կկազմեն: Այսօր ալ անիկա կշարունակե ստեղծել, շինել, հավատարիմ մնալով հոգևոր արժեքներուն:

Հոգեկան և բարոյական արժեքները բարձր ու ճիշտ գնահատելու շնորհիվ է, որ մեր ժողովուրդը իր դրացի ժողովուրդներուն հետ հաստատած է դարավոր բարեկամություն: Մանավանդ բազմադարյան բարեկամությամբ և համագործակցությամբ ենք ապրեք վրաց ժողովուրդի հետ: Հոգեին միասին ենք ծնեք, միասին ենք ապրեք և միասին ստեղծագործեք: Այսօր ալ մեր ժողովուրդները կապրին եղբայրորեն, և կապրին հավատքի ու հոգիի շինարար զարթոնք մը, վերածնունդ մը:

Այս զգացումները Մենք արտահայտեցինք Վրաց Եկեղեցվո ներկայացուցիչ Նորին Սրբազնություն Եփրեմ Միտրոպոլիտին, և անգամ մըն ալ կըսենք, որ մեր ժողովուրդները պիտի չդադրին հոգեկանը հարգել, պաշտել, ուստի մենք դեռ շատ բնեկիներ ունենք մեր ժողովուրդներուն հոգիի պահանջներուն լրիվ գոհացում տալու համար:

Ենորհիվ մեր բարեխնամ Կառավարության բարյացակամ վերաբերմունքին, մենք հետզհետե ավելի լավ պիտի կազմակերպվինք, նորանոր եկեղեցիներու դռները լայն պիտի բանանք մեր հավատացյալներուն առջև, պիտի պայծառացնենք մեր Ս. Եկեղեցիին կյանքը, ի մխիթարություն բոլորին:

Ճոխքեն օգտվելով պիտի ուզեինք Վրաց Խորհրդային Կառավարության ազնիվ դեկավարներուն, գիտության և մշակույթի, գրականության և արվեստի բոլոր ներկայացուցիչներուն և համայն վրաց ժողովուրդին մաղթել եղանկություն և խաղաղություն:

Թող երբևէ փորձություններ, տառապանքներ, պատերազմներ չտեսնեն այս գեղեցիկ

«ԹՈՅԼ ՏՈՒՔ ՄԱՆԿՏԻՈՅԻ ԳԱԼ ԱՌ ԻՍ»

երկիրը: Թող դալար ու պտղավետ մնան անոր դաշտերը ու պարտեզները, բարիքներով լեցնելու համար վրաց սեղանները:

Աստուծո օրհնությունը անպակաս ըլլա՞ծեր վրայեն, սիրելի հավատացյալներ, որ պեսգի դուք հավատարիմ մնա՞ք ձեր հախնիկներու ժառանգությանը և ավանդություններուն, ըլլա՞ք երջանիկ մինչև խոր ձերություն: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը ձեզ համար պիտի մնա աղոթող հավիտյանս հավիտենից, ամենք:

Վեհափառ Հայրապետի այս ջերմ բարոյը փոթորկեց բոլոր ներկաների սրտերը՝ անջնջելի կերպով դրոշմվելով նրանց հոգիներում:

Սրբազան պատարագի արարողությունը միևնույն հանդիսավորությամբ շարունակվում է մինչև վեր:

Սուրբ պատարագի ավարտումից հետո Վեհափառ Հայրապետի հանդիսադրությամբ տեղի ունեցավ հոգեհանգիստ վրահայ թեմի նախկին առաջնորդ հանդուցյալ Տ. Կարա-

պետ եպիսկոպոս Բումանյանի և Սայաթ-Նովայի շիրիմների վրա, որոնք գտնվում են անմիջապես եկեղեցու բակում:

Հոգեհանգստից հետո Վեհափառ Հայրապետը թափորով «Այսօր Քահանայապետ» շարականի երգակցությամբ առաջնորդվեց ավանդատուն:

Ապա ժողովրդի խանդավառ ծափահարությունների և սրտազեղ արտահայտությունների տակ Վեհափառ Հայրապետը մինչև մոտակա հրապարակն իջավ քայլելով ժողովրդի հոծ լազմության միջով, և այնտեղից էլ ինքնաշարժներով առաջնորդվեց դեպի Վրաց կաթողիկոսարանի Վեհարանը:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՎՐԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄՈՏ Ի ՊԱՏԻՎ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Վրաց կաթողիկոսարանում, փոքր հանգրստից հետո, Վեհափառ Հայրապետն ու իր շքախմբի անդամները հյուրասիրվեցին վրացական ընտիր և հյուսիս մրգերով: Սեղանի շուրջ տեղի ունեցան մտերիմ զրույցներ: Նորին Սրբությունը շնորհակալություն հայտնելով ասաց, որ ինքը հատկապես այսօր Վրաց եկեղեցում նշանակել է եպիսկոպոսական ձեռնադրություն՝ Վեհափառ Հայրապետի այցելությունը վրաց եկեղեցում նշանավորելու համար:

Ընդունելությունը անցավ ջերմ մթնոլորտում:

Ապա մեկնեցինք հյուրանոց:

Ժամը 6-ին Թրիխսիի հայոց առաջնորդարանում տեղի ունեցավ Վեհափառ Հայրապետի բարձր նախագահության տակ խորհրդակցություն թեմական խորհրդի մասնակցությամբ՝ վրահայ թեմի մի շարք կադմակերպչական աշխատանքների մասին: Քննության առնվեցին Վրաստանի հայոց թեմի եկեղեցական կյանքի վերաբերող խնդիրներ և համապատասխան որոշումներ առնվեցին:

Սրեկոյան ժամը 8.30-ին Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով բարեհաճեց պատվել նահապետյան ընտանիքի սեղանը:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԸ ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՍՍԻ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՐՈՆ ԶՈՒԲԻՆԻՉԵՆԻՆ

Երկուշաբթի, հուլիսի 8-ը: Ժամը 10.20-ին Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցությամբ դերասպետիկ Ս. Սահակ արքեպիսկոպոսի, հոգեշնորհ Ս. Կոմիտաս և Ս. Մեսրոպ վարդապետների և Մայր Աթոռի դիվանապետ պարոն Հ. Առաքելյանի, պաշտոնական

այցելություն տվեց Վրացական Կառավարական Տան: Շքամուտքի մոտ էր Վրացական ՍՍԻ Մինիստրների Սովետին առընթեր կրոնական պաշտամունքների գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Տ. Շալուստաշվիլին, որն առաջնորդեց Վեհափառ Հայրապետին Վրացական ՍՍԻ Գերագույն Սովետի նախագահության նախագահ պարոն Զուբինիձեի մոտ: Պարոն նախագահը սիրալիր կերպով դիմավորեց նորին Ս. Օծությունը:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետի և պարոն նախագահի միջև տեղի ունեցավ սիրալիր զրույց, որից հետո, սրտազին մթնոլորտում, Վեհափառ Հայրապետը հայտնեց իր ջերմագին շնորհակալությունը սիրալիր ընդունելության համար և հրաժեշտ առավ պարոն նախագահից:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՄՅԵՆԹԱՅԻ ՎԱՆՔԻՆ

Հուլիսի 8-ին, ժամը 11.30-ին Վեհափառ Հայրապետը, իր շքախմբով և Վրաց եկեղեցու հոգևորականության ներկայացուցիչների հետ, մեկնեց դեպի վրաց ժողովրդի Սրբություն Սրբոց, Վրաց եկեղեցու կենտրոնատեղին՝ հնադարյան Մցխեթայի վանքը:

Մցխեթա տանող խճուղին ձգվում է կանաչ ծառերի միջով: Երկու կողմերին բարձրանում են զմրուխտյա սարերը: Շրջապատի մեջ տմեն ինչ կարծես թափշային քնքշություն ունի: Ահա Ս. Խաչ վանքը վեհորեն բազմել է լեռան կատարին: Այս այն վանքն է, որը հանդիսացել է ռուս հռչակավոր բանաստեղծ Կերմոնտովի «Մծիր» պոեմի ներշնչող աղբյուրը: Ահա և Մցխեթայի վանքի փառաշուք գմբեթը: Ու, քիչ անց, արդեն մտնում ենք հինավուրց պարիսպներից ներս, և մեր աչքերի առաջ կոթողվում է վանքի հողմահար, բայց հոյակապ կառույցը: Վանքը կարծես ինքնաբերական խորհրդավոր վեհություն է ճառագայթում, որը բխում է 1600 տարիների հեռավոր անցյալից:

Այս վանքում են թաղված վրաց կաթողիկոսներից ու թագավորներից շատերը:

Վրացական ժողովրդի հոգու տունն է այս վանքը, նրա Ս. Էջմիածինը: Մցխեթայի և Ս. Էջմիածնի ճակատագիրը հղել է միևնույնը: Մցխեթան նույնպես տառապել ու պայթարել է իր ժողովրդի հետ:

Մցխեթայում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորեցին հանդիսությամբ: Վանքի վանահայր հայր Մելքիսեդեկը սրտազին բարի գալուստի խոսք է ասում և Վեհափառ Հայրապետին հանձնում է մատուցարանի վրա դրված սուրբ խաչը, որով նորին Ս. Օծությունը օրհ-

նում է բոլոր ներկաներին: Հայր Մելքիսեդեկը, այս շատ համակրելի և կենսաթրթիւ ծերունին, նորին Վեհափառությանը հանգամանորեն ծանոթացնում է վանքի պատմության և ճարտարապետական արժեքներին:

Այստեղ ամեն ինչ ըմբռնելի, ամեն ինչ անմիջական է մեզ համար: Բոլորս հաղորդվում ենք վանքի դարավոր վեհությանը ու խորհրդով:

Այնուհետև եղանք կուսանաց վանքում, որը գտնվում է քիչ հեռավորության վրա: Մեզ մինչև դարձապես դիմավորության են գալիս կույսերը, որոնք մեկ առ մեկ երկյուղածությամբ համրվելով Վեհափառ Հայրապետի Ս. Աջը, երգելով առաջնորդում են մեզ վանքի ներսը: Վեհափառ Հայրապետի արեւա-

բարի դրացնության և աշխարհի խաղաղության համար:

Երեկոյան վերադառնում ենք քաղաք:

Հարուստ և քաղցր են մեր ստացած տպավորություններն ու զգացմունքները վրացական աշխարհից, ժողովրդական արվեստից և հոգևորական ու կրոնական հաստատություններից:

ՀԱՇՎԵՐՈՒՅԹ Ի ՊԱՏԻՎ ՎԵՀԱՓԱՌ
ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Երկուշաբթի, Երեկոյան ժամը 8.30-ին, նորին Սրբություն Մելքիսեդեկ Կաթողիկոսը Վեհափառ Հայրապետի պատվին պաշտոնական ընդունելություն կազմակերպեց:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՎՐԱՀԱՅՈՑ ՆՈՐԱԿԱԶՄ ԹԵՄԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՀՈՏ

տության համար կատարվում է հատուկ մաղթանք կույսերի երգեցողությամբ: Այս վանքը ևս համարվում է վրացական հնագույն վանքերից մեկը, որն ունի ճարտարապետական ինքնուրույն և հարուստ կառուցվածք և քանդակազարդեր: Վանքը ունի հնարույր ու ներշնչող խորհրդավորություն: Մեկնում ենք տպավորված:

Ապա, Վեհափառ Հայրապետի պատվին, տրվում է ճաշասեղան, որտեղ առաջարկվում են բաժակներ երկու քույր Եկեղեցիների և ժողովուրդների առևտրական բարեկամության,

Ընդունելության ներկա են Ամենայն Հայոց և Համայն Վրաց Կաթողիկոսները իրենց շքախմբերով, Վրացական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին կից կրոնական պաշտամունքների խորհրդի լիազոր պարոն Տ. Շալառաշվիլին և Պրավոսլավ Եկեղեցու գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Մեքերիշվիլին, Ռուս Պրավոսլավ Եկեղեցու ներկայացուցիչ Զինովի եպիսկոպոսը, Վրաստանի կաթոլիկ համայնքի պետ Հայր Էմմանվել Վարդիձեն, բապտիստների, մալականների և հրեական համայնքների պետերը, հայ և

վրացի ականավոր մտավորականներ, Վրացական համալսարանի պրոֆեսորներ՝ պրոֆ. Լևոն Մելիքսեթ-բեկը, պրոֆ. Աթաբեկյանը, վրացի անվանի գրող Կոնստանտին Կոմսախարդիան, գրաքննադատ Վիսարիոն Ցոլենտին, վրահայ թեմական խորհրդի պատվարժան անդամները և այլ հայ և վրացի սլավոլարժան անձնավորություններ:

Սեղանին նախագահում են երկու վեհափառները: Առաջին իսկ վարկյաններին սեղանների շուրջ ստեղծվում է ջերմագին բարեկամական մթնոլորտ: Արտասանվում են խանդավառ և արտառուչ բաժակաճառեր՝ Հայ և Վրաց Եկեղեցիների համագործակցության, հայ և վրաց ժողովուրդների դարավոր բարեկամության է՛լ ավելի ամրապնդման համար: Սրտազեղ բաժակաճառեր են արտասանվում Ներկու Վեհափառների, հայրենի բարեխնամ կառավարությունների, հայ և վրաց մտավորականների, կրոնական հարանվանությունների ներկայացուցիչների, վրահայ թեմական խորհրդի պատվարժան անդամների և հայ ու վրաց հոգևորականության կենսացների առթիվ:

Նորին Սրբություն Մելքիսեդեկ Կոթողիկոսը բաժակ բարձրացնելով Վեհափառ Հայրապետի կենացը, ասում է.

«Ես տարբեր առիթներով իմ ասելիքներն ասել եմ նորին Ս. Օծուրյան մասին, բայց ես պիտի ուզենայի դեռևս շատ ու շատ բան ասել: Նորին Սրբություն Վազգեն Ա-ը երիտասարդ, սակայն մեծ Կաթողիկոսն է Ամենայն Հայոց, մտնով ուժեղ, սրտով հարուստ, եռանդով անսպառ, հավատով լեցուն: Կոչված է մեծ պաշտոնի և պատասխանատվության և ամենադուրյգն իսկ կասկածը չունեմ, որ իմաստությամբ ու փառով կայսակվի Իր ազնիվ զործունեությունը՝ Իր Սրբազան Եկեղեցու շինությունն և հարազատ ժողովրդի երջանկության համար:

Նրա այցելությունը ընդունվեց մեծ խանդավառությամբ երկու ժողովուրդների կողմից հավասարապես: Մենք ևս հոգեին ցրեծություն ապրեցինք այս մի քանի օրվա ընթացքում նրա բանկազին ներկայությամբ մեր մեջ: Նա նվաճեց մեր հոգիները Իր ներքին հոգեկան արժանիքներով և արտաքին շնորհալի տեսքով: Մենք բոլորս նրան սիրեցինք որպես կրոնական Պետի, արժանավոր մարդու:

Թանկագին հյուրեր, հոտնկայս խմենք նորին Սրբություն Վազգեն Ա-ի կենացը և մաղթենք, որ Տեր Աստված նրան շատ երկար տարիների կյանք պարգևի՝ ի պայծառություն

Հայոց Ա. Եկեղեցու և ի մխրաբություն համայն Բիստոնեից»:

Երկարատև ծափահարություններ: Բոլորը ոտքի են կանգնում: Նմում են Վեհափառ Հայրապետի թանկագին կենաց համար առաջարկված բաժակը:

Ապա խոսք է առնում Վրաց Կաթողիկոսի աեղակալ Դմիտրի եպիսկոպոսը:

«Ձերդ Սրբություն. Դուք մուտք եք գործել ոչ միայն հողային (տերիտորիալ) մերձավորություն ունեցող մի երկիր, այլ հոգեկան մոտիկություն ունեցող մի երկիր՝ եղբայրական և հարազատ Վրաստան, որտեղ բնակվում են ոչ քիչ թվով հայեր հնագույն դարերի ժանտ ժամանակներից սկսած, և գտել են սիրալիք, եղբայրական ապաստարան: Դարերի ընթացքում այնպես են հարազատացել հայերը վրացիների հետ, որ այժմ ոչ սովորություններով և ոչ էլ սրբեկ ավանդությամբ կարելի չէ նրանց իրարից զատորոշել: Հայերը այնպես են իրենց հարազատ զգում Վրաստանում, որ պահպանելով իրենց ազգային առանձնահատկությունները, Վրաստանը համարում են իրենց երկրորդ Հայրենիքը, և Նրա շահերով են մտահոգվում վրացիների հետ հավասարապես: Ահա թե ինչու՞ վրաց ժողովուրդը հայ ժողովրդի հետ Ձեզ դիմավորում է հավասար խանդավառությամբ:

Այս պահին ես ուզում եմ պատմական մի դեպք հիշել: Հռոմայեցի զորավար Հուլիոս Կեսարը Արևելքում տարած իր հաղթանակի մասին կայսեր գրում է. «Եկա, տեսա, հաղթեցի»: Այս երեք բառերը վերաբերում են նաև Ձեզ, Ձերդ Սրբություն. ճշմարիտ եմ ասում, որ Դուք ևս եկաք, տեսաք, հաղթեցիք, անմիջապես տիրեցիք մեր զգացմունքներին: Ամեն տեղ Ձեր մասին ասվում է. «Ինչքա՞ն համակրելի, ինչքա՞ն փառավոր և ինչքա՞ն պաշտելի է»: Ձեր արտաքին գեղեցկության հետ, ունիք նաև ներքին, բարոյական գեղեցկություն, որ ավելի կարևոր է:

Թույլ տվեք ինձ շնորհավորել Ձեզ և Հայոց Եկեղեցու ողջ հոգևորականության, Ապրեցեք երկար տարիներ (մրավախժամիներ)»:

Ապա թանկագին նվերներ են հանձնվում Վեհափառ Հայրապետին:

Այնուհետև Նորին Ս. Օծություն Վեհափառ Հայրապետը խոսք է առնում.

«Ձերդ Սրբություն, սրբազան հայրեր և բանկագին հյուրեր.

Այսօր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ուխտի գնաց Ս. Մցխեթա՝ սրբազան աղոթք ընելու և տանելու աղություն հայոց հավատքի լուսեղեն կեդրոն հնադարյան Ս. Էջմիածնին: Մենք գՄեզ անսպանմունք են երջանիկ կրգ-

գանձ, որ Մենք եղանք այն անձնավորությունը, որ որպես Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս կատարեց այսօրվա այնքան հանելի ուխտագնացությունը: Մեծ խորհուրդ և զգացում կա այդ ժողովրդյան մեջ: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը Ս. Էջմիածնեն Ս. Մցխեթա եկավ՝ այդ սուրբ հողին վրա իր հոգիին աղոթքը մատուցելու առ Աստված: Սա սովորական, բնաբանիկ երևույթ մը չէ, ժողովրդյունք մըն է, որ ունի պատմական բացառիկ արժեք ու նշանակություն: Ս. Մցխեթան ու Ս. Էջմիածինը հավատքի այն սյուներն են, որոնց

կյանքի բնաբանին տվին այդ նշանակության ապացույցը:

Համոզված ենք, որ Ս. Էջմիածինը և Ս. Մցխեթայի յոթ սյուները անխորտակելի են, և ավելին՝ այդ երկու սուրբ հաստատություններն են եղած ամրակուռ հիմքեր մեր երկու ժողովուրդներու մերձեցման ու բարեկամության: Դեռ զարեհուն անոնք միասին բնությունեցին նոր և նշանալի հավատք, գրեթե միասին ստեղծեցին իրենց գիրք ու գրականությունը և բարգմանեցին աշխարհի մեծագույն գիրքը՝ Աստվածաշունչը, և բազում դա-

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՐ ԼՍՈՒՄ Է ՊՐՈՖ. Լ. ՄԵԼԻՔՍԵՐ-ՐԵԿԻ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ՄՅԵՆԹԱՅԻ ՎԱՆՔՈՒՄ

վրա կհանգչին վրաց և հայ ժողովուրդներու հոգևոր կյանքն ու այդ կյանքի բոլոր արժեքները: Մենք հաստատ կերպով կմնանք այն համոզմունքի վրա, որ ինչ որ մեր ժողովուրդներն ունին իրեն նշանալի արժեք, ինչ որ ունին անկորնչելի, ինչ որ ունին առաքիլների, ազնիվ, այդ բոլորը ծնունդ է առած անոնց հոգևոր կյանքին մեջ, վասնզի այդ բոլորը հոգիի ստեղծագործություններ են, հոգեկան ապրումներու արգասիքներ են:

Փա՛ռք Աստուծո, որ այդ է իրականությունը մեր երկու ժողովուրդներու պարագային ալ: Պողոս առաքյալ կըսե. «խորհուրդ մարմնայ ման է, խորհուրդ հոգւոյ՝ կեանք»: Ըլլա՛ վրացի, ըլլա՛ հայ ժողովուրդը իրենց հնադարյան

րիւս բնաբանին միասին ապրեցան, միասին ստեղծագործեցին և միաստեղ պայքարեցան հանուն իրենց հավատքի, իրենց Հայրենիքի և ազատության: Որեւէ մեկուն ներելի պիտի չըլլար անտեսել այդ նշանակությունները: Երբ հակառակը մտածողներ ըլլային Երևանի և կամ Թբիլիսիի մեջ, այդ պիտի նշանակեին, որ անոնք նշանալի բարեկամներ չեն ոչ վրացի և ոչ ալ հայ ժողովուրդին:

Մեր կարծիքով Էջմիածնով ու Մցխեթայով սկսած այս դարավոր բարեկամությունը ոչ միայն հնարավոր իրականություն մըն է, այլ անհրաժեշտություն մը մեր երկու ժողովուրդներու իրավ շահերու տեսակետէն:

Այժմ Մեր սիրտը լեցուն է երախտագիտությամբ, և ողջագուրվելով նորին Մրբու-

բյան հետ, կուզենք արտահայտել Մեր խորունկ գոհունակությունը Մեզ մատուցված նյութական նվերներուն և, մանավանդ, արտահայտված հոգեկան զգացումներուն և խոսքերուն համար:

Կեցցե՛ք Նորին Սրբություն վրաց Կաթողիկոսը: Երկա՛ր տարիներ և երջանիկ գործունեություն:

Да здравствует его святейшество Католикос и Патриарх всей Грузии Мелхиседек III. (Վեհափառ արտասանում է ռուսերեն):

Կուզեինք ավարտել Մեր խոսքը ըսելով, որ խորապես ցանկալի է Մեզի համար, որ Նորին Սրբությունը Իր ծերունագառդ տարիքին մեջ բերե՛ր Իր հայրապետական ողջույնը Ս. Մրցխեթայեն՝ Ս. Էջմիածին, որտեղ ամբողջ մեր ինքնավարությունը ծնկաշո՛ք պիտի խնդրե՛ր Իր օրհնությունը (երկարատև ծափահարություններ):

Հոռեկայա խմբեմ Նորին Սրբության բանկազին կենացը և ի բոլոր սրտե մաղրենք արևշատություն և երջանիկ կյանք:

Բոլորը ոտքի են կանգնում, բարձրացնում են բաժակները Նորին Սրբության կենացը խմելու համար: Ողջագործվում են երկու Հայրապետները, Իրենց շնորհամբույրների մեջ խոսացնելով երկու եղբայր ժողովուրդների իղձերն ու զգացմունքները:

Նորին Սրբություն վրաց Կաթողիկոսը սիրով ընդունում է Վեհափառ Հայրապետի էջմիածին այցելելու հրավերը և ասում.

«Իմ մտքերն ու զգացմունքները, իմ ողջ նյութներն հուզված են այժմ: Ուզում եմ պատասխանել և ասել, որ կուզենայի, սրտանց կուզենայի լինել Ս. Էջմիածնում՝ ժողովրդական կյանքի և հավատի այդ մեծ ու նվիրական կենտրոնում: Կշռեմ հոկտեմբերին կատարել իմ ուխտագնացությունը դեպի Ս. Էջմիածին»:

«Այդ բվականը պիտի արձանագրենք մեր սրտերու օրացույցին մեջ», — վերջացնում է Վեհափառ Հայրապետը:

Սեղանների շուրջը ստեղծվել է խանդավառ և ջերմիկ մթնոլորտ: Հնչում են հայ և վրացական ուրախ երգեր ու շարականներ:

Այս հույժ գեղեցիկ և պատմական ընդունելությունը ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի աղոթքով:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՍՍՌ
ՄԻՆԵՍՏՐՆԵՐԻ ՍՈՎԵՏԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ
ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ԳՈՐԾԵՐԻ
ԽՈՐՀՐԳԻ ԼԻԱԶՈՐ Պ. ՇԱԼՈՒՏԱՇՎԻԼՈՒ ՄՈՏ

Հուլիսի 9-ին, երեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10.30-ին, Նորին Ս. Օծուկյուն Վեհափառ Հայրապետը ընդունվեց վրացական

ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին առընթեր Կրոնական պաշտամունքների գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Շալուտաշվիլու կողմից, վրացական ՍՍՌ Կառավարական տանը:

Նորին Ս. Օծուկյան և մեծարգո պարոն լիազորի միջև տեղի ունեցավ սիրալիր զրույց: Պաշտոնական այս ընդունելության ժամանակ Վեհափառ Հայրապետին ընկերակցում էին գերապատիվ Ս. Սահակ արքեպիսկոպոս Տեր-Հովհաննիսյանը, վրաց Եկեղեցու միաբնակցիտ Եփրեմը, հոգեշնորհ Ս. Կոմիտաս և Ս. Մեսրոպ վարդապետները և Մայր Աթոռի դիվանապետ պարոն Հայկ Առաքելյանը:

Ընդունելության վերջում Վեհափառ Հայրապետը, սրտագին շնորհակալություն հայտնելով սիրալիր ընդունելության համար, հրաժեշտ առավ պարոն Շալուտաշվիլուց:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՆԱՅՐԱՊԵՏԻ ԱՅՅԸ
ԳԵՂԱՐՎԵՍՏՆԵՐԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԵՎ
ԹԵՐԼԻՄԻՒՎՐԱՅ ՈՒ ՌՈՒՍ ԵԿԵՂԵՅԻՆԵՐԸ

Հուլիսի 10-ին, չորեքշաբթի օրը, ժամը 12-ին Վեհափառ Հայրապետը Իր շքախմբով այցելում է Թբիլիսիի Գեղարվեստների թանգարանը: Վեհափառ Հայրապետին դիմալուրում է վրացական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի անդամ ակադեմիկոս Ամիրանաշվիլին, որը առաջնորդում և հաճելի բացատրություններով ծանոթացնում է թանգարանին և նրա մեծարժեք ցուցանմունքներին:

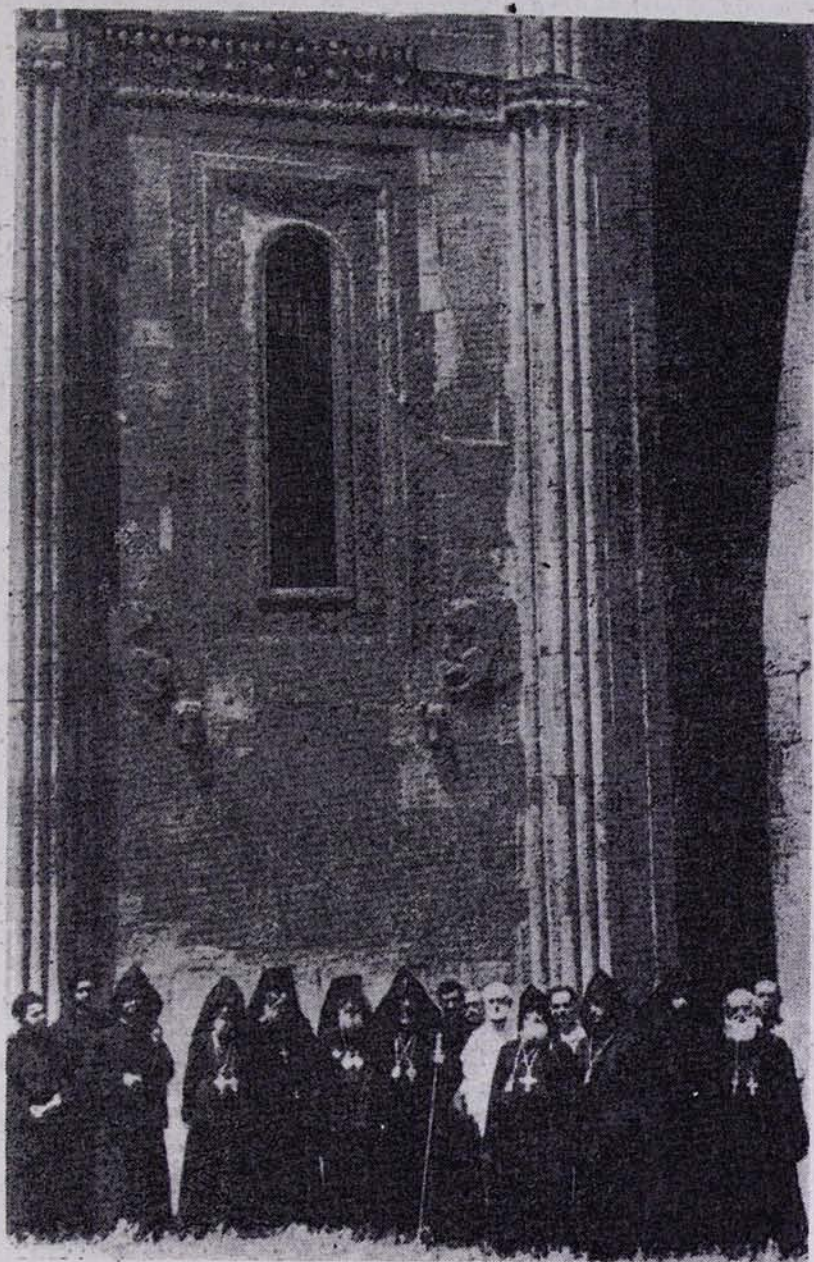
Թանգարանում առանձնապես Նորին Ս. Օծուկյան ուշադրությունը գրավում են հնագույն սրբապատկերների նուրբ նկարչության և ոսկերչական առավել նրբին աշխատանքների պզգային ոճն ու հատկանիշները: Մասնավորապես հիշատակության արժանի արվեստի սքանչելի նմուշներ էին ԺԲ դարի վերջերի և ԺԳ դարի սկզբների ոսկերչական աշխատանքների տաղանդավոր վարպետ Բեկա Օպիզարի գործերը:

Վեհափառ Հայրապետը անմոռանալի տպավորություններ ստացավ վրացական արվեստի այս մեծ օջախից: Հրաժեշտի պահին ակադեմիկոս Ամիրանաշվիլին Բեկա Օպիզարի մասին նոր հրատարակած իր գիրքը նվիրեց Նորին Վեհափառության, իր իսկ մակագրությամբ:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվեց Պետական պատմական թանգարանին կից ձեռագրերի գանձարանը, որտեղ ծանոթացավ վրացերեն ձեռագրերի հնագույն նմուշներին, որոնք ներկայացնում են պատմական և մանրանկարչական-գեղարվեստական մեծ արժեք:

Այստեղ հետաքրքիր և չեւրմ զրույց է տեղի ունենում հայ և վրաց մշակութային կապերի մասին:

Իննում ուսաաց եկեղեցու զանգերի զողանջը: Մասնում ենք եկեղեցու զարմասին, որտեղ հավաքված մեծ լազմությունը սրտագին ծա-

ՎԵՀԱՓԱՌ - ՀԱՅՐԱՊԵՏՐ - ՄՅԽԵԹԱՅԻ ՎԱՆՔԻ ԲԱԿՈՒՄ

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը աչցելում է վերջերս վերանորոգված Գեորգևսկի վրաց զեղեցիկ եկեղեցին և ապա Թբիլիսիի ուսաաց եկեղեցին: Հեովից արդեն լսելի է

փահարություններով է դիմավորում Հայոց Հայրապետին: Շատերը ծնկի են եկել, ստանալու համար Վեհափառ Հայրապետի օրհնությունը: Վեհափառ Հայրապետը օրհնում

է բոլորին և առաջնորդվում եկեղեցուց ներս: Ռուսաց եպիսկոպոսը՝ գերապատիվ Ջինովի ողջունի սիրալիր խոսքեր է ասում շնորհաբեր այս այցելության առթիվ: «Ձերդ Սրբություն, — ասում է նա, — մենք սրտի անհուն ուրախությամբ ողջունում ենք Ձեզ այստեղ: Շատ վաղուց է, որ սպասում էինք Ձեզ: Մեր փոքրիկ համայնքը անհամբեր էր Ձեզ տեսնելու համար այստեղ, և այսօր պատկերացրեք նրա հոգեկան ուրախությունը՝ Ձեր շնորհաբեր այցելության առթիվ: Մեր սուրբ եկեղեցին կրում է Ալեքսանդր Նևսկու անունը և այսօր, Ձեր այցելության կապակցությամբ, ցանկանում ենք Ձեզ հիշատակ տալ մեծ սրբի պատկերը՝ որպես մեր հոգու նվերը Ձերդ Սրբության:

Բարի՛ եկաք մեր սուրբ եկեղեցին»:

Վեհափառ Հայրապետը վերցնում է սուրբ խաչը, համբուրում և դառնալով ժողովրդին, օրհնում է բոլոր հավատացյալներին: Ապա բարձրանում է սեղան և Իր աղոթքը մատուցում:

Հրաժեշտից առաջ՝ Նորին Ս. Օծությունը դիմելով ժողովրդին, ասում է.

«Միրելի՛ Սրբազան և սիրելի՛ հավատացյալ ժողովուրդ: Ահա երեք օրեր է ի վեր կտնվիմք Թբիլիսի և հոգեկան մեծ ուրախությամբ մատուցիմք Մեր աղոթքը հայ և վրաց եկեղեցիներու մեջ: Մեր պարտականությունը քերի կերպով կատարած պլտի ըլլալին, երբ չայցելեինք նաև Ձեր եկեղեցին, աղոթելու համար այս Ս. Սեղանի առաջ, որ կլրե մեծ սուրբ Ալեքսանդր Նևսկիի անունը:

Մեզ համար հարազատ են եղած ռուսաց տաճարները: Մենք երջանիկ պատեհությունն ենք ունեցած այցելելու Մոսկվայի, Ջագորսկի, Ռուսանիայի ռուսական հոյակապ տաճարները:

Ռուսանիայի հայության Մեր առաջնորդ եղած ժամանակ, շնորհիվ Հայ և Ռուս Բույր եկեղեցիներու միջև ստեղծված բարեկամության, ռուսաց եկեղեցին մեր ալ աղոթքի տունն էր դարձած: Հաճախ կհրավիրվեինք պատարագներուն ներկա ըլլալու: Մեր և ռուս հոգևորականներուն միջև իրոք եղբայրական և սիրո ջերմ հարաբերություններ էին ստեղծված:

Շնորհակալություն քանկագին նվերի համար: Էջմիածնի մեջ արդեն ստեղծած ենք փոքր անկյուն մը ռուսական այն սրբապատկերներու համար, որոնք տարբեր առիթներով նվեր են ստացված: Մեր հոստով կատարած այցելության ժամանակ ռուսական եկեղեցիներն ստացանք Ս. Դմիտրիի սրբ-

բապատկեր, որ սրբությամբ կպահենք այդ անկյան մեջ:

Միրելի՛ Սրբազան, Մենք մշտապես կաղոթենք, որ բոլոր Բույր եկեղեցիները պահվին ու պահպանվին Աստուծո փառին համար:

Այս առթիվ դարձյալ կխնդրենք Ձերդ Սրբազանությունն, որ Մեր անկեղծ զգացմունքներուն քարգմանը ըլլաք Նորին Սրբություն Ալեքսի Պատրիարքի առաջ, որուն առողջության և արևաշատության համար կմեղանք միշտ աղոթող:

Կմաղթենք Ձեզ ուժ և կարողություն, որ պեսգի Տիրոջ այգիին բարի մշակը դառնաք: Իսկ Ձեզ, սիրելի՛ հավատացյալներ, կհայտնենք շնորհակալություն՝ Ձեր ցույց տված ջերմագին ընդունելության համար և կուտանք Ձեզ Մեր հայրապետական օրհնությունը և կաղոթենք, որ Աստված Ձեր բոլորին երջանիկ կյանք պարգևեք:

Այս խոսքերից հետո Վեհափառ Հայրապետը հրաժեշտ է առնում և մեկնում զանգերի ուրախ զողանջի տակ:

Թբիլիսիի գեղեցիկ Վրաստանի գեղեցիկ մայրաքաղաքն է, իսկ Թբիլիսիի գեղեցկությունը այն հանրային պարտեզն է, որ Ֆունիկուլյոր է կոչվում, Հիանալի է նրա դիրքը, որը տիրում է ողջ Թբիլիսիին, լայց հիանալի է մանավանդ այն գեղեցկությունը, որը ծաղիկների, ծառերի և ծառուղիների ներդաշնակությամբ է կազմվում, Ի՛նչ հաճելի բուրմունք և ի՛նչ պիսի զով օդ կա այստեղ: Ահա թե ինչու Թբիլիսի այցելող ամեն անհատ անպայման պիտի գտնե մի քանի ժամով վայելի նրա հրապույրը, և Վեհափառ Հայրապետը, Նորին Սրբություն Մեթրիսեդեկ Կաթողիկոսի ընկերակցությամբ, առաջնորդվում է այստեղ:

Կարճատև պտույտից հետո, Վեհափառ Հայրապետները իրենց շքախմբերով կանգ են առնում այն դիտակետում, որտեղից տեսանելի էր ամբողջ Թբիլիսին:

Ապա տրվում է ճաշ:

Հետո ինքնաշարժներով, երկու Հայրապետները իրենց շքախմբերի ընկերակցությամբ, չափազանց հաճելի մի շրջապտույտ են կատարում դեպի Կոշտրի և Մոնեթի հրաշալի, կանաչազարդ, անտառապատ ու զովասուն վայրերը, Ջենաղ Վրաստանի մեկ անկյունն է այստեղ, և ինչպիսի՜ գեղեցկություն ու թովչանք, ինչպիսի՜ թարմություն ու կազդուրիչ մթնոլորտ ունի: Այնպիսի քնքշությամբ է շոյվում դիտողի աչքը, այնպիսի կենդանացնող օդ է լցվում շնչողի թոքերի մեջ, որ մարդկային հոգին լայն առագաստ-

ների նման բացվելով խորունկ հաճությւ է ապրում:

Հրաշալի բնության գրկից վերադառնում ենք Թբիլիսի, թարմացած ու կենդանությամբ լեցուն:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ԵՐԵՎԱՆ

Չորեքշաբթի երեկոյան ժամը 8.30-ին «Ինտուրիստ» հյուրանոցի ճաշարանի շքեղ և ընդարձակ սրահում կազմակերպվեց ողջերթի ընդունելություն ի պատիվ Նորին Ս. Օծուկյան:

Սեղաններին նախադասում են երկու Վեհափառ Հայրապետները:

Հրավիրյալների թվումն է Վրացական ՍՍՌ Մինիստրների Սովետին առընթեր Կրոնական պաշտամունքների գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Շալուտաշվիլին և Պրավոսլավ եկեղեցու գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Մեքորշվիլին: Սեղանի շուրջ աղջկա գրավել հայ և վրաց հոգևորականության ու մտավորականության ներկայացուցիչները, ինչպես նաև Թբիլիսիի Ռուսաց Պրավոսլավ եկեղեցու եպիսկոպոս Զինովին, Թբիլիսիի կաթոլիկ համայնքի պետ Հայր Էմմանուել Վարդիձև, բապտիստների, մալականների, հրեական համայնքի հոգևոր պետերը, վրահայոց թեմական խորհրդի մեծարգո անդամները, այլև հայ ու վրացի պատվարժան հյուրեր, թղթակիցներ և մամուլի ներկայացուցիչներ:

Առաջին իսկ վայրկյաններին սեղանի շուրջն ստեղծվում է սրտագին և հաճելի մթնոլորտ: Երկու եղբայր ժողովուրդների պալականները նստել են մի սեղանի շուրջը՝ իրենց հարգանքը բերելու իրենց Հոգևոր Պետերին, ինչպես և մեկ անգամ ևս միատեղ ապրելու իրենց եղբայրական զգացմունքները:

Խոսվում են բաժակաձառեր: Կատարվում են հոգևոր և ազգային-հայրենասիրական երգեր: Դարձյալ բաժակ են բարձրացնում երկու Վեհափառ Հայրապետների, Հայրենի բարեխնամ Կառավարությանը, երկու եղբայր ժողովուրդների հավիտենական բարեկամության, Հայաստանի և Վրաստանի բարգավաճման, աշխարհի խաղաղության, հայ և վրաց հոգևորականության, Ռուս Պրավոսլավ եկեղեցու, բապտիստների, մալականների, կաթոլիկների, հրեական համայնքի ներկայացուցիչների արեւատության, հայ և վրաց մտավորականության և վրահայ թեմական խորհրդի հետագա արդյունավետ գործունեության համար:

Նորին Ս. Օծուկյան Վեհափառ Հայրապետը ընդունելության ժամանակ արտասանում է հետևյալ շնորհակալական խոսքերը. «Ձե՛րդ Սրբություն, սրբազա՛ն հայրեր և բանկագի՛ն հյուրեր:

Մեր մեկնումին առթիվ այսօր այս հավույրին Մենք զՄեզ լեցուն կզգանք հուզումով, մտածումներով, խանդավառությամբ և անսահման սիրով, քանի որ այս հավաքույթով վերջ կգտնե Մեր՝ Թբիլիսի այցելության պաշտոնական մասը: Թույլ տվեք, որ ամփոփենք Մեր զգացումներն ու խոհերը: Մեր այցելությունը Թբիլիսի ունեցավ հատկապես երեք նպատակ: Նախ՝ սիրով ու հաղթանակով ընդառաջել նորին Սրբության այնքան չեւմ հրավերին, անձամբ հանդիպել Անուր և մեր բարեկամության շենքին վրահայ մը և ավելցնել: Երկրորդ՝ տեսնել ու նախնալ մեր սիրելի հավատացյալները և անոնց հետ միատեղ մեր Ս. Գևորգ եկեղեցիին մեջ ծնրադիր աղոթք առաքել առ Աստված, և բերել բոլորին մեր դարավոր Ս. Էմմանուելի ողջույնը և Ամենայն Հայոց Հայրապետության օրհնությունը: Երրորդ՝ հանդիպել Վրացական՝ բարեխնամ Կառավարության ներկայացուցիչներուն և անոնց բարձր ուշադրության հանձնել Հայաստանյայց եկեղեցվո վրահայ թեմին վերաբերյալ եկեղեցական քանի մը խնդիրներ:

Հոգեկան խորունկ գոհունակությամբ այս պահուն կրնանք հայտարարել, որ երեք նպատակներն ալ հաջողությամբ պսակվեցան և այս առիթով Մենք զՄեզ լիապես երջանիկ կզգանք:

Համայն Վրաց Կարողիկոս նորին Սրբություն Մեխիսեդեկ Գ-ը Իր հայրական գիրկը լայնորեն բացած ընդունեց Մեզ: Սրտաբաց ընդունեցին Մեզ նաև Վրացական ՍՍՌ Գերագույն Սովետի նախագահության պարոն Նախագահը և Մինիստրներու Սովետին առընթեր Կրոնական պաշտամունքներու գործերու խորհրդի լիազոր պարոն Շալուտաշվիլին: Իսկ հայ, վրացի և ռուս հավատացյալներու ցույց տված ընդունելությունը ավելի քան սրտագին էր, որ Մեզ խորապես հուզեց և Մեր ամբողջ կյանքի ընթացքին պիտի պահենք Մեր հոգիի ու Մեր հիշողության մեջ: Մենք առիթներ ունեցած ենք և պիտի ունենանք այսուհետև ալ հանդիպելու մեր սիրեցյալ հավատացյալներուն՝ ուր ալ որ գտնվին անոնք: Այս հանդիպումները Մեզ կմխիթարեն, նոր ուժ ու հավատ կենեղնեն Մեզի, որ բազմապատկված եռանդով նվիրվինք մեր եկեղեցին վերաշինելու սուրբ գործին:

Մենք կրկին անգամ կհայտնենք Մեր անկեղծ շնորհակալությունը նորին Սրբության,

Պետական իշխանությանը ներկայացուցիչներուն և հայ ու վրացի մեր սիրելի հավատացյալներուն:

Մենք երջանիկ կզգանք զՄեզ նաև այն բանին համար, որ Մեր այցելությամբ իրապես ավելի ու ավելի ամրապնդվեցաւ մեր երկու ժողովուրդներու բազմադարյան բարեկամությունը, բարեկամություն մը, որ պիտի շփանգվի ասկէ հետո ալ որեւէ առիթով: Կասկածն հետո է, որ Մեր այս այցելությունը ավելի հարազատ մոտիկություն մըն ալ ստեղծեց նաև մեր բույր Եկեղեցիներու ծոցին մէջ, ինչ որ հոգեւին Մեզ շատ կմխիբարե:

Այս առիթով շնորհակալության խոսք ունիմք Թբիլիսիի կրօնական համայնքներու այն բոլոր ներկայացուցիչներուն, որոնք իրենց ներկայությամբ կբերեն Մեզ իրենց սրտի և հոգիի անկեղծ հարգանքը: Պատիվ կհամարենք Մեզ համար, որ այս սեղանի շուրջ ունիմք հայ ու վրացի մտավորականներու խումբ մը, որ անձնվիրաբար և տաղանդով կաշխատի գիտության և արվեստի բարգաւաճման և զարգացման համար: Մենք սիրած ենք գիտությունն ու արվեստը և կսիրենք անոնց ազնիվ մշակները: Շնորհակալություն կհայտենեմք անոնց և կմաղթենք լավագույն հաջողություններ:

Պարտք կզգանք Մեր հատուկ գոհունակությունը հայտնել վրահայ քեմական խորհրդի պատվարժան անդամներուն, որոնք այնքան եռանդուն աշխատանքով ու հաջողությամբ կազմակերպեցին Մեր ընդունելությունը: Վրահայ քեմական նորակազմ խորհրդի առաջ գործունեության շատ ազնիվ և շատ պատասխանատու նախապահ բացված է: Վրահայ քեմի եկեղեցական կյանքը վստահված է անոր խղճին և սրտին և Մենք կհավատանք, որ ան պատվով ու փառով պիտի պսակե իր գործունեությունը: Կորհնենք ձեզ և կաղթենք ձեզ համար:

Վերջապես հատուկ կերպով Մեր ջերմագին շնորհակալությունները կհայտնենք Մեր շուրջ բազմած հայ և վրացի բոլոր հոգևորականներուն, որոնք այնքան ազնվորեն շքերացան իրենց ամենափոքր պարտականությանց մէջ անգամ: Թող Տերը օրհնէ Ձեր սուրբ գործը: Առիթն օգտվելով, նորին Սրբության խորապետ կցանկանք, որ Ան մոտիկ ապագային մեջ հասնի իր գերագույն բաղձանքին, և ինք ալ Մեզ նման շրջապատվի երիտասարդ, բոլորակալ հոգևորականներով:

Թույլ տվեք բարձրացնել այս բաժակը Ձեր բոլորի բանկազին կենացը և մաղթել

Ձեզ երջանիկ օրեր, արեւադարձում և լավագույն հաջողություններ:

Վեհափառ Հայրապետը իր շնորհակալության խոսքը վերջացնում է բուն ծափահարությամբ իր ժողովուրդի տակ:

Այս պահին ներս են մտնում երեք սպիտակազգեստ հայ աղջնակներ և Վեհափառ Հայրապետին մատուցում մի խաչոր կարկանդակ՝ «Բարի գալուստ Վեհափառին» ոսկեզույն մակագրությամբ և հայրապետական խորհրդանշաններով: Համա՛ն Վրաց Պատրիարք-Կաթողիկոս նորին Սրբություն Մելքիսեդեկ Գ-ը բաժակ բարձրացնելով Ամենայն Հայոց Հայրապետի կինացն ասում է.

«Ձերդ Վեհափառություն: Ես տեսնում եմ, որ մենք դրացիներ ենք ոչ միայն երկրով, այլև հույզերով և զգացմունքներով: Ձեր խոսքերը ընդհանրապես ինձ շատ են հուզում: Ես շատ շնորհակալ եմ Ձեզանից: Ձեր մասին շատ ասելիքներ ունեմ, և համոզված եմ, որ ինչքան էլ խոսեմ չեմ սպանելու: Դուք Մեզ հոգեպես շարժեցիք, և կամենա եմ ինձ հիմա ավելի առողջ ու ավելի ուժեղ եմ զգում, Ձեր աշխատանքի եռանդով ու լավատեսությամբ ինձ վարակում եք: Ինչքան երախտապարտ եմ Ձեզ Ձեր այն բարի ցանկության համար, որով կամեցաւ, որ ես էլ Ձեզ նման շրջապատված լինեմ այսպիսի երիտասարդ, նույնիսկ կարելի է ասել պատանի հոգևորականներով: Ես սրտանց ուզում եմ շնորհակալություն հայտնել Ձեզ և ամբողջ հոգով խմում եմ Ձեր կենացը»:

Ընդունելությունն անցավ շատ ջերմ և խանդավառ Բոլոր ներկաները հրաժեշտ առին Վեհափառ Հայրապետից լավագույն տպավորություններով և քաղցր հուշերով:

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ ԹԹԻԼԻՍՈՒՄ

Չորեքշաբթի է, երեկոյան ժամը 5-ը: Ինքնաշարժների շարասյունը շարժվում է դեպի հայոց Ս. Էջմիածին եկեղեցին: Վեհափառ Հայրապետը հրաժեշտ է առնում իր սիրեցյալ ժողովուրդից:

Հնչում են նորից զանգերը տոնական և զվարթ դողանքով: Սակայն կարծես երկիմաստ շեշտ կա նրանց հնչյունների մեջ՝ ուրախության և հրաժեշտի տրամուլյան շեշտը: Մեկնում է արդեն Վեհափառ Հայրապետը: Հրաժեշտի հուզիչ ժամն է: Ինքնաշարժները կանգ են առնում Եկեղեցու դարբասի մոտ, որտեղ խոնաված է հավատացյալ ժողովրդի բազմությունը: Ուժգին թնդում է բարի ողջույնի ծափահարությունը և դարձյալ լսելի են լինում սրտառու բարեմաղթությունները: Եկեղեցական թափորը հազիվ թե

կարողանում է ճեղքել մարդկային ծովը և մտնել Եկեղեցի: Եկեղեցու ներսում նույնպես հավաքվել է մեծ բազմություն:

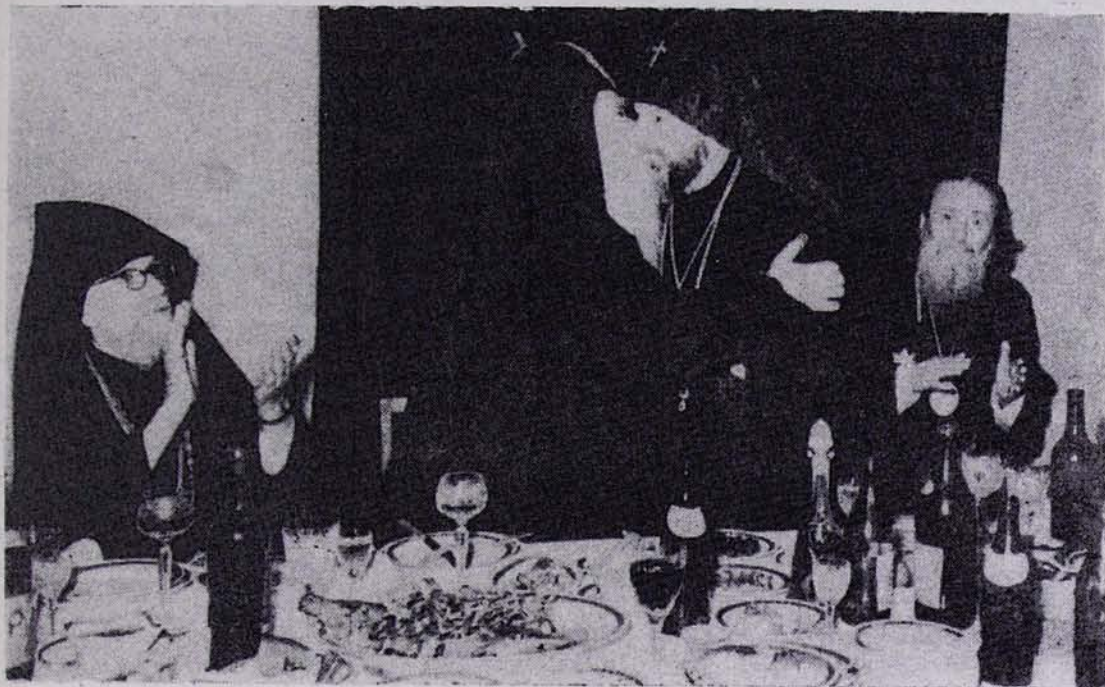
Բարի ճանապարհի հատուկ շարականների և սաղմոսների երգեցողությունից հետո Նորին Ս. Օծությունը Իր հրաժեշտի խոսքն է ասում:

«Միրելի՛ հավատացյալ ժողովուրդ հայոց: Մենք կրկնակի երջանիկ կգգանք զՄեզ, որ այս պահուն կգտնվինք ձեր այս ջերմ միջա-

անխաիր: Վստան գիտցեք, որ ան պիտի ձեզ պատսպարե, ձեզ պիտի պահպանե, ձեզ պիտի լուսավորե և ապրեցնե:

Մենք քսիպված ենք բաժնվիլ ձեզմե, Մեր գործերը Մեզ ետ կկանչեն: Կրողուն՝ ձեզ Մեր հայրապետական օրհնությունը՝ ձեր բոլորի արեւատության և երջանկության մալքանքներով:

Մնացեք խաղաղությամբ: Օրհնյալ ըլլա՛ր թղորդ»:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՈՂՋԱԳՈՒՐՈՒՄԸ

վայրին մեջ, այս սուր եկեղեցվո կամարներուն ներքե: Փոքրիկ այս եկեղեցին որքան զեղեցիկ է իր հորինվածով, իր նարտարապետությամբ, նույնչափ շքեղ է իր մեծ անունով: Ան կկրե անունը այն սրբազան վայրին, Տաճարին, որտեղեն եկանք Մենք և կբերենք ձեզ հայրապետական ողջույն և օրհնություն: Այն Ս. Տաճարը, որուն անունը բնդունած է այս եկեղեցին, մնաց կանգուն տասնյոթ դարեր շարունակ, վասնզի անոր կառուցման համար Աստված Ինքը տվավ մուրհի առաջին հարվածը և ան եղավ աստվածակառույց: Միաժամա՛ջ մեր Տաճարը: Ահա քե ինչու դարերը անցան ու պիտի անցնին, բայց ան պիտի մնա հավերժ կանգուն: Դուք ձեր այս եկեղեցին, հայոց սուրբ եկեղեցին պահեցե՛ք ու պահպանեցե՛ք ձեր աչքի յույսին պես, ձեր հուրազատ տան պես: Ան ձեր բոլորի տունն է

«Բարի ճանապարհ, բարի ճանապարհ» — արտասանում են թղորդ միաբերան, այդ բառերի մեջ դնելով իրենց սրտի ողջ ջերմությունն ու անկեղծությունը: Նորին Ս. Օծությունը դուրս է գալիս եկեղեցուց: Ժողովուրդը հավաքված է ինքնաշարժի շուրջ և ցանկանում է այն դրկել: Բայց ժամանակը կարճ է: Վեհափառը պետք է այցելի նաև Ս. Գևորգ եկեղեցին: Այնտեղ էլ անհամբեր սպասող հավատացյալներ կան, որոնք ցանկանում են ստանալ Վեհափառ Հայրապետի օրհնությունը:

Վերջապես շարժվում է ինքնաշարժի շարայումը: Արդեն Ս. Գևորգ եկեղեցու դարբասի առաջ կանգնել ենք: Ինքնաշարժից իջնում է Հայոց Հայրապետը: Այնտեղ էլ կրկնվում են ժողովրդական խանդավառ ընդունելության ցույցերը: Նորին Ս. Օծությունը

նը հանդիսավորությամբ առաջնորդվում է Լկեղեցիի «Հրաշափառ»-ով, արտեղ արտասանում է հրաժեշտի իր խոսքը:

«Միրելի՛» և հարազատ որդիներ Մեր:

Չորս երջանիկ օրերն հետո եկած է անսթաժիր հրաժեշտի, ու Մենք պիտի մեկնինք: Տեսանք ու հանչանք ձեզ, ձեր հավատքը, սիրուն ու շատ ազնիվ հոգին: Մեզ շատ կմխիբարեն և կոզեռեն մանավանդ ձեր անսահման սերը Մայր Արոտ Ս. էջմիածնի հանդեպ, որուն հաստատության ու պայծառության համար Մեզ հետ միասին ջերմորեն աղոթեցիք: Մենք ուրախ հոգիով պիտի վերադառնանք, որովհետև ձեզ տեսանք երջանիկ պայմաններում մեզ շնորհիվ վրացական ազնիվ ու բացսիրտ հյուրընկալության և շնորհիվ հայկական ջանասիրության և ստեղծագործ ոգիին: Մեր երկու ժողովուրդներու եղբայրական միությունը դարձրու ընթացքին նվիրագործված է և ան այլևս պիտի չխախտվի երբեք:

Մենք շնորհակալությամբ պիտի ըսենք, որ ձեր ջերմ, խանդավառ ու գրկաբաց ընդունելությունը Մեզ խորապես հուզեց, որովհետև ա՛լ ավելի ամրացավ Մեր մեջ այն հավատքը, որ մեր ժողովրդի սրտեն ու հոգիեն էջմիածնասիրությունը հանել կարելի պիտի չըլլա որևէ ժամանակ, որևէ տեղ, որևէ մեկուն կողմէ:

Վստահությամբ կհայտնենք ձեզ, որ ձեր Լկեղեցական գործերն ալ այսուհետև բնականոն ընթացք մը պիտի ունենան: Նորակազմ քեմական խորհուրդը, ու կբաղկանա բարեխիղճ ու գիտակից ազգայիններեն, պիտի շինայեն իր ջանքերը Թբիլիսիի մեր Լկեղեցական կյանքը կազմակերպելու համար քեմական առաջնորդի ղեկավարությամբ: Եկեղեցական գործերում մեզ ոչ ոք անհատական կողմնակի նպատակներ պիտի չհետապնդեն: Այլապես Աստված պիտի բարկանա: Եթե սխալներ շարունակվին և ներքին վեճեր հարուցվին, Մենք պիտի չթողունք, որ տևեն անոնք: Մենք պիտի հետևինք և պիտի հսկենք, որ այստեղ խաղաղությունն ու սերը քաղավորեն:

Այժմ Մենք պիտի մեկնինք, սակայն այս բաժանում մը պիտի չըլլա երբեք: Մենք պիտի մնանք կապված մեր սուրբ հավատով և ճշմարիտ հայու ազնիվ հոգիով:

Թող Աստված օրհնե բոլորդ: Ձեզ կմաղթենք երջանիկ կյանք ու հաջողություն ձեր սուրբ և առաքինի գործոց:

Մնացե՛ք խաղաղությամբ:

«Երթա՛ք բարով, բարի ճանապարհ», — մաղթում է իր Հովվապետին՝ իր հավատացյալ հոտը:

Իր խորունկ հուզումը խեղդելով, Նորին Ս. Օծուկունը հրաժեշտ է առնում իր հավատացյալներին:

Ինքնաշարժները, ծափերի խանդավառ տարափի տակ, շարժվում են դեպի Վրաց Կաթողիկոսարանը: Վահափառ Հայրապետը իր հրաժեշտն է տալու Համայն Վրաց Կաթողիկոս Նորին Սրբություն Մելքսիեղեկ Գ-ին՝ Նրա անսահմանորեն սիրալիր հյուրընկալության և ազնիվ վերաբերմունքի համար: Վրաց Կաթողիկոսարանում Նորին Ս. Օծուկունը հրաժեշտի առթիվ արված ողջերթի սեղանի վրա Վահափառ Հայրապետը հետևյալ սրտառու խոսքերն է ուղղում Նորին Սրբության.

«Ձերդ Սրբություն և Վրաց Ս. Եկեղեցու սրբազան հայրեր:

Մենք հինգ օրերն ի վեր Ձեր հյուրը եղանք մեր շփամբով և այդ օրերու ընթացքին Մենք ականատես եղանք ու զգացինք Ձեր ճշմարիտ վրացական հյուրասիրությունը, ազնվությունը, բարեկամությունը և սերը: Մենք Ձեզ անձամբ տեսած էինք և սիրած էինք ամբողջ սրտով: Մեր այս այցելության առթիվ բազմապատկվեց Մեր հարգանքն ու սերը Ձեր ցուցաբերած գերազանց ազնվության համար: Մենք այդ պիտի չհրճենք մոռնալ Մեր կյանքի տևողության ամբողջ ընթացքին: Դուք ամենուրեք Մեզ ջրջապատեցիք հոգատարությամբ ու գուրգուրանքով, որպեսզի Մենք մշտապես հիշենք այս անմոռանալի օրերը և ուրախ հոգեվիճակ ապրինք: Երջանիկ զգացումով կըսենք, որ Մենք վայելեցինք ցնծագին ժամեր մեր սիրելի հավատացյալ ժողովրդի հետ, և այդ բոլորի համար Մենք հոգեպես երախտապարտ կմնանք Ձեզ:

Մեր այցելությամբ ամրապնդված բարեկամությունը սկզբնավորություն մը չէ անշուշտ մեր հույր Եկեղեցիներու դարավոր պատմության մեջ: Այսօր սակայն նոր կյանք և նոր իմաստ մը կստանան անցյալ դարերու մեզ բողած ավանդը և պատգամը: Երանի թե Դ—ն դարերու ճշմարիտ քրիստոնեական և բարեկամական ոգին վերստին առաջնորդեր մեզ՝ ի շինություն և ի ծաղկումն մեր Եկեղեցիներում:

Կրկին անգամ Մեր գոհունակությունն ու երախտագիտությունը կհայտնենք Ձեզ և անհամբեր կսպասենք Ձեր շնորհաբեր ժամանակն Մայր Արոտ Ս. էջմիածինը:

Այնուհետև խորին հուզմունքով պատասխանում է Նորին Սրբություն Մելքսիեղեկ Գ Կաթողիկոսը:

«Այնքան եմ հուզված, որ հագիվ թե կարողանամ եմ զգացմունքները արտահայտել: Կասեմ միայն, որ այժմ հոգեկան հրաշալի

վիճակի մեջ եմ և ինձ զգում եմ երջանիկ: Ձեր խոսքերը ունենին խորունկ նշանակություն և իմաստություն: Ամեն ինչ իմ սրտին մոտիկ ու հարագատ է:

Շնորհակալություն: Աստված բող Ձեզ երկար կյանք պարգևի»:

Այս փոխադարձ խոսքերով ավարտվում է հանդիպումը Վրաց Կաթողիկոսարանում: Այստեղից Վեհափառ Հայրապետը վերադառնում է հյուրանոց: Կես ժամ անց ինքնաշարժները շարասյունը շարժվում է դեպի կայարան:

Կայարանում ահադին բազմություն է հավաքված: Վեհափառ Հայրապետի ժամանումը դիմավորվում է ծափահարություններով:

Վեհափառ Հայրապետին ճանապարհելու համար կայարան էին եկել Համայն Վրաց Պատրիարք-Կաթողիկոս Նորին Սրբություն Մելքիսեդեկ Գ-ը, միտրոպոլիտ Եփրեմը, վրաց բարձրաստիճան հոգևորականներ, վրացական ՍՍԻ Մինիստրների Սովետին առնթրելու կրոնական պաշտամունքների գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Շալուտաշվիլին, Պրավոսլավ Նկեղեցու գործերի խորհրդի լիազոր պարոն Մեդոբիշվիլին, Թբիլիսիի բոլոր կրոնական համայնքների պետերը և մեծ բազմությամբ ժողովուրդ:

Բազմաթիվ ծաղկեփնջեր մատուցվեցին Նորին Ս. Օծության, ողջերթի սիրազեղ խոսքերով:

Երեկոյան ժամը 8-ին գնացքը շարժվեց ծափահարությունների ու ողջերթի բարեմաղթությունների տակ:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱՄԻՆ

Հուլիսի 11-ի առավոտյան ժամը 10-ին Վեհափառ Հայրապետը ժամանում է Երևան:

Երևանի երկաթուղային կայարանում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորելու էին եկել

Մայր Աթոռի ողջ միաբանությունը և պաշտոնեությունը գերապատիվ Տ. Վարդան եպիսկոպոս Տեր-Սահակյանի գլխավորությամբ:

Վեհափառ Հայրապետին դիմավորում է Հայկական ՍՍԻ Մինիստրների Սովետին առնթրելու Հայ Նկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ պարոն Հրաչյա Գրիգորյանը:

Նորին Ս. Օծությունը անմիջապես մեկնում է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին: Վանքի դարպասի մոտ ժողովուրդը խռնված սպասում է Վեհափառ Հայրապետի վերադարձին:

Վեհափառ Հայրապետը, «Հրաշափառ» և «Ուրախ լեր» շարականների երգակցությամբ առաջնորդվում է Մայր Տաճարը, որտեղ ծնրադիր Ս. Իջման Սեղանի առաջ, Իր բարեհաջող վերադարձի համար աղոթք է ասում:

Նորին Վեհափառության բարի գալուստի խոսք է ասում գերապատիվ Տ. Վարդան սրբազանը՝ այտահայտելով ողջ միաբանություն և հավատացյալ ժողովուրդի ուրախության լավագույն հաջողություններին համար:

Այնուհետև գոհունակության խոսք է ասում Նորին Ս. Օծությունը և համառոտակի կանգ է առնում Թբիլիսի Իր կատարած այցելության նպատակների շուրջը:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը առաջնորդվում է Վեհարան «Այսօր Քահանայապետ» շարականի երգակցությամբ:

Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով ավարտվում է Նորին Ս. Օծության վրահայթեմին տված պատմական այս այցելությունը...:

ՄԵՍՐՈՊ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱՆԹԱՐՅԱՆ

